

Særtrykk av Norsk Geografisk Tidsskrift, Bind III, Hefte 2-3, 1930

ANDERS K. ORVIN
EKSPEDISJONEN
TIL ØSTGRØNLAND MED
„VESLEKARI“
SOMMEREN 1929

A. W. BRØGGERS BOKTRYKKERI AS - OSLO

EKSPEDISJONEN
TIL ØSTGRØNLAND MED „VESLEKARI“
SOMMEREN 1929

AV

ANDERS K. ORVIN

MED 11 TEKSTFIGURER OG 1 KART

INNHALDSFORTEGNELSE

	Side
Innledning	89
Historisk oversikt	90
Ekspedisjonens tilblivelse og sammensetning	94
Overreisen til Jan Mayen og farten gjennom Grønlandsisen	96
Kapp Wynn. Polarharer. Kapp Herschel. Jacksonøya	101
Myggbukta. Kapp Humboldt. Moskusoksen. Ruiner av eskimohus	109
Sofiasundet. Vegasundet. Kong Oscars Fjord	116
Antarcticsundet. Frans Josefs Fjord	122
Dusénfjorden. Moskusoksefjorden	130
Avreisen fra Grønland. Jan Mayen. Hjemkomsten	135
Oversikt over resultatene	139
Tillegg I	141
Tillegg II	145

Ved Østgrønland forstår man landet langs Grønlands østkyst fra Lindenowfjorden i syd til Nordost Rundingen i nord, en strekning på 2900 km. Den isfrie kyststrekning er ca. 115 000 km². Den sydlige del av kystlandet op til Scoresby Sund er ganske smal og for en vesentlig del oppbygget av tertiære basalter og grunnfjell. Isbreene går mange steder helt ut i havet og der er dårlige havneforhold. Det eneste sted hvor der er nogen beboelse er Angmagssalik, hvor der er en eskimokoloni med omkring 600 innbyggere.

Den nordlige del er anderledes. Her er det isfrie kystbelte op til 300 km bredt, og store fjorder skjærer sig gjennom kystlandet helt inn til innlandsisen. Den sydligste av disse, Scoresby Sund, er 300 km lang og verdens største fjord. Lengere nord er der en rekke fjorder og sund, som delvis er forbundet med hverandre; således står Davysundet ved Kong Oscars Fjord i forbindelse med den 200 km lange Frans Josefs Fjord, og lengere nord er Claveringfjorden forbundet med Tyrolerfjorden ved et sund innenfor Claveringøya.

Kyststrekningen fra Scoresby Sund til Shannonøya, d. v. s. fra 70° til 75° n. br., er den beste del av Østgrønland. Her er forholdsvis meget vilt, fjordene er åpne hver sommer, og her er store snebare områder å ferdes på. Det er dette område som besøkes av norske fangstfolk, og som først og fremst har interesse for oss. Nord for Shannonøya går fastisen ikke op hvert år, så kysten er vanskelig tilgjengelig. Dog går norske fangstfartøier helt op til Kapp Bismarck for å fange hvalross.

Langs hele kysten av Østgrønland går en kald, sydgående havstrøm, som fører med sig store ismasser fra polbassenget til helt

søndenom Grønlands sydspiss. Isbeltet, som kan være over 200 km bredt, består av svær polarbaks, og er ofte så tettpakket at det er vanskelig å komme igjennem, selv med de beste fartøier. Av denne grund har Østgrønland været så godt som isolert.

Historisk oversikt.

Det vil føre for langt å gjennemgå det tidligere arbeide, som er utført på Østgrønland. Jeg skal derfor kun i korthet nevne de viktigste av de ekspedisjoner, som har besøkt samme område som den norske Østgrønlandsekspedisjon, nemlig kysten mellem Davysundet og Pendulumøya. Denne kyststrekning er omkring 300 km lang, altså like lang som hele Spitsbergen.

Den første som så kysten mellem 70° og 75° n. br. var Henry Hudson, som i 1607 forsøkte å nå til Kina denne vei. I de følgende år blev kysten iaktatt av engelske hvalfangere, således blev Gael Hamke Fjorden sett i 1654 og Kapp, Broer Ruys, nuværende Kapp Hold with Hope, i 1655. Hvalfangerne gikk inn i isen efter Grønlandshvalen, men det er tvilsomt om nogen av dem var på land. I 1777 blev flere av disse fartøier fast i isen og forliste samtidig.

Scoresby Sund blev først besøkt av William Scoresby jun. i juli 1822, og av ham foreligger den første beskrivelse av landet her.

Året efter blev major Sabine sendt til Østgrønland av det engelske admiralitet med barken »Griper«, hvis kaptein var Clavering, for å foreta pendelobservasjoner. Han nådde kysten på $74^{\circ} 20'$ n. br. og seilte langs denne op til Shannonøya, som blev opdaget av ham. Derfra returnerte han til Sabineøya, hvor han utførte observasjonene mellem 13. og 30. august. Imens foretok Clavering en båttur rundt Claveringøya. På sydsiden av denne møtte han 12 eskimoer. Dette er de eneste eskimoer som er blitt iaktatt i disse egne. På senere ekspedisjoner har man kun funnet ruiner av gamle eskimohus. »Griper« kom ut av isen i september efter mange vanskeligheter.

1869—70 overvintret den annen tyske Nordpolsekspedisjon under ledelse av kaptein Koldewey i Germaniahavn på Sabineøya. Ekspedisjonen hadde to fartøier, dampskibet »Germania« og skonnerten »Hansa«. Ekspedisjonen vilde forsøke å nå Nordpolen langs landet, som dr. Petermann, utgiveren av det kjente tidsskrift »Petermanns Geographische Mittheilungen«, mente strakte sig over Polhavet. Der

blev optatt et kart av kysten fra 74° til 77° n. br. av Koldewey og Payer. På tilbaketuren opdaget man Frans Josefs Fjord, som blev undersøkt. Man så også moskusoksen her for første gang. »Germania« kom ut av isen den 24. august, men »Hansa«, som bare hadde seil, blev fast i isen den 7. september, og blev knust ut for Liverpoolkysten den 9. oktober. Folkene drev på isen til 7. mai 1870, da de gikk i båtene ved Kapp Farvel og nådde Fredriksdal.

I 1889 besøkte selfangeren »Hekla« av Tønsberg, kaptein Ragnvald Knutsen, kysten fra Kapp Hold with Hope til Pendulumøya, og i 1891—92 førte han med samme fartøi den danske Østgrønlands ekspedisjon under kaptein C. Ryder. Ekspedisjonen seilte nedover kysten fra Shannonøya til Scoresby Sund, hvor den overvintret.

Den svenske geolog, professor A. G. Nathorst foretok i 1899 en ekspedisjon til Østgrønland for å lete efter Andréé. Han la ned et depot på Hvalrossøya, og P. Dusén gjorde et imponerende kartleggingsarbeide, idet han kartla hele fjordkomplekset mellom Frans Josefs Fjord og Davysundet. Kong Oscars Fjord, og mange av de indre fjorder og sund blev opdaget på denne tur.

Året efter besøkte en svensk zoologisk ekspedisjon under Gustav Kolthoff Frans Josefs Fjord. Som ekspedisjonsfartøi benyttet han den norske selfanger »Frithjof« med kaptein Kjeldsen, Tromsø.

I 1905 foretok hertug Philippe av Orleans en tur til Østgrønland med »Belgica«. Han skisserte kysten til henimot 79° n. br. I 1909 besøkte han atter kysten fra Frans Josefs Fjord til Shannonøya.

I 1905 leiet den amerikanske Fiala-Zieglerekspedisjon bark »Magdalena« av Sandefjord for å tilse depotene på Bass Rock og Shannonøya, som begge var nedlagt i 1901 for Baldwin-Zieglerekspedisjonen av et norsk fartøi.

Danmarksekspedisjonen under Mylius Erichsen kom op 1906 og overvintret ved Danmarkshavn. De norske fangstskippere Trandal, Lillenæs og L. S. Brandal førte post til ekspedisjonen. Ekspedisjonen kartla hele den nordlige del av kysten, men Mylius Erichsen omkom selv på en sledereise.

Den danske Alabama-ekspedisjon 1909—12 under ledelse av Ejnar Mikkelsen hadde som formål å lete efter Erichsens papirer. Fartøiet blev skrudd ned av isen i vinterkvarteret ved Shannonøya, og folkene kom hjem med norske fangstfartøier.

I 1926 besøkte den engelske Cambridgeekspedisjon under ledelse av geologen J. M. Wordie Østgrønland. Der blev optatt et kart

av kyststrekningen Davysundet—Sabineøya. Han besøkte atter disse områder sommeren 1929. Begge år benyttet han den norske selfanger »Heimland« av Tromsø som ekspedisjonsfartøi.

Vinteren 1926—27 foretok den danske geolog Lauge Koch en sledetur fra Scoresby Sund til Danmarkshavn og tilbake. Han var der også i 1929 med en stor geologisk ekspedisjon med fartøiet »Godthaab«.

Som vi ser har landet været besøkt av flere videnskabelige ekspedisjoner fra de forskjellige land, men de eneste som har forsøkt å utnytte landet økonomisk er nordmennene, når man bortser fra et mislykket dansk fangstselskap, som blev dannet i 1919. Dette selskap, Østgrønlandsk Kompagni A/S, blev stiftet med en aktiekapital på 400,000 kr. og fikk av den danske stat et tilskudd på ialt 600,000 kr. Selskapet gikk imidlertid konkurs i 1924. Grunnen til misèren var at der blev benyttet folk uten erfaring og at disse hadde fast lønn istedet for andel av fangsten. Da selskapets folk blev hentet hjem i 1923 forliste dets fartøi »Teddy« i isen, og mannskapet reddet sig ut på høsten inn til Angmagssalik, hvor de året efter blev hentet av det norske fartøi »Quest«. De siste fangstmenn blev hentet hjem av »Godthaab« i 1924.

I de siste årtier har Grønland været besøkt av mange norske fangstfartøier. Efter endt fangst i Danmarkstredet går fartøiene gjerne nordover langs iskanten og ofte inn til land, hvor de fanger hvalross, moskusokser og bjørn.

Der har imidlertid også været flere norske overvintringsekspedisjoner.

Således var der fangstekspedisjoner fra Sunnmøre 1908—09 og 1909—10, og i 1922 bygget Johan Olsen fra Tromsø en stasjon i Myggbukta. Her blev installert trådløs telegraf av Geofysisk Institutt i Tromsø, og der blev sendt værtelegrammer hver dag den følgende vinter. Ekspedisjonen satte op 2 hus. Dessverre omkom alle mann under hjemreisen med »Anni I« i 1923.

Dette år skulde også fartøiet »Conrad Holmboe« under ledelse av licentiat Edlund gå til Myggbukta med avløsningsmannskap, men som bekjent kom fartøiet ikke frem; det kom inn til Island som havarist efter å ha ligget lenge fast i isen.

Major Gunnar Isachsen, som var med på så vel denne tur som ekspedisjonen med »Quest« i 1924, har i et par utmerkede skrifter

om Grønland¹ samlet alt man vet om nordmenneses ferder til Østgrønland inntil 1924.

Efter misèren i 1923 var der ingen overvintringsekspedisjoner før i 1926, da en ny ekspedisjon under ledelse av Nils Foldvik, assistent ved Geofysisk Institutt i Tromsø, kom til Myggbukta. Ekspedisjonen, som bestod av 6 mann, satte op 17 nye hus og drev fangstvirksomhet fra Frans Josefs Fjord til Tyrolerfjorden. I denne ekspedisjon deltok også Hallvard Devold og Arnulf Gisvold, som begge deltar i Arktisk Næringsdrifts overvintring i år.

I 1927 kom en ekspedisjon fra Sunnmøre til Claveringfjorden, hvor fartøiet »Hird« forliste. 5 mann drev så fangst i dette område i 2 år. De blev hentet hjem av oss siste sommer.

For å avløse Foldvik-ekspedisjonen reiste en ny ekspedisjon under ledelse av stud. real. Finn Devold i 1928 til Myggbukta. Ekspedisjonen, som består av 6 mann, skal være deroppe til sommeren 1930. Den kom op med M/k »Terningen«, som samtidig avhentet Foldvik-ekspedisjonen.

Alle disse fangstekspedisjoner har gjort en bra fangst av hvit- og blårev samt bjørn, som dog for tiden er av mindre verdi.

I 1921 vilde Danmark utvide sin suverenitet til å omfatte hele Grønland og anmodet de andre makter om godkjennelse av dette krav. Av Østgrønland hadde kun Angmagssalikdistriktet stått under dansk overhøihet, da den eneste eskimokoloni på østkysten lå her. Da vi ikke kunde gå med på en sådan godkjennelse, som vilde berøve Norge dets interesser på Østgrønland, blev der efter anmodning fra Stortinget optatt forhandlinger mellem landene, og disse førte til Østgrønlands-overenskomsten av 1924. Denne gir nordmennene og danskene samme rettigheter til å drive fangst, annektere land for næringsvirksomhet, samt oprette stasjoner og anlegg i videnskabelig og humanitært øiemed. Overenskomsten står ved makt til 1944.

Danmark fikk i henhold til overenskomsten rett til å anlegge en eskimokoloni ved Scoresby Sund, og allerede året efter blev eskimoer flyttet op hit fra Angmagssalik. Der er nu ca. 100 sjæle, og kolonien beseiles hvert år av monopolets skib »Gustav Holm«. Flere eskimokolonier kan ikke anlegges, men det er neppe noget til hinder for at

¹ Gunnar Isachsen. Norske Fangstmænds Færder til Grønland. Geogr. Selsk. Årbok 1922.

Gunnar Isachsen. Grønland og Grønlandsisen. Oslo 1925.

eskimoer kan slå sig ned på andre steder og drive fangst. Danmark har således nu overhøihet over eskimoleirene ved Angmagssalik og Scoresby Sund, samt landet nærmest disse¹, men ellers er landet fritt.

Danmark har satt op trådløse stasjoner i Angmagssalik i 1925 og i Scoresby Sund i 1927. På det siste sted er der også nu bygget kirke, skole og prestebolig.

Ekspedisjonens tilblivelse og sammensetning.

Den norske ekspedisjon til Østgrønland sommeren 1929 kom i stand på dosent Adolf Hoels initiativ. Han organiserte og planla også hele ekspedisjonen. De nødvendige pengemidler blev tilveiebragt delvis ved offentlige, delvis ved private bidrag.

Statsbidrag til Grønlandsekspedisjonen	kr. 20 000 00
Private bidrag gitt til ekspedisjonen samt til overføring av moskuskalver til Spitsbergen »	30 282 43
	<hr/>
	Tilsammen kr. 50 282 43

Av dette beløp blev der benyttet til overførsel av moskuskalver. kr. 10 859 66

Til Grønlandsekspedisjonen blev der ydet bidrag i form av varer for omkring kr. 5000.00. Der blev også utlånt diverse instrumenter fra forskjellige institusjoner. Liste over bidragsyderne fins i tillegget.

I 1929 blev der også dannet et nytt selskap, Arktisk Næringsdrift A/S, Oslo, hvis formål er fangst og annen næringsvirksomhet på Østgrønland. En ekspedisjon, som blev utsendt av dette selskap, medfulgte ekspedisjonens skib til Grønland.

Ekspedisjonen hadde til sin disposisjon D/k »Veslekari« av Ålesund. Skibet er et av de beste ishavsfartøier som Norge for tiden har og måler 282 br. reg. tonn. Besetningen talte 12 mann iberegnet kaptein Hans Rekdal og førstestyrmann Vebjørn Landmark. Den siste var spesielt hyret på grunn av sitt inngående kjennskap til Østgrønland.

Fartøiet var utstyrt med gnistsender, kort- og langbølgeomottager samt radiopeileapparat.

¹ Efter overenskomsten et område med 15 miles radius fra kolonien, men hvad slags mile er ikke nevnt.

Fig. 1. Ekspedisjonens deltagere.

Fra venstre stående: W. Solheim, N. Knaben, B. Luncke, S. Solheim, R. Einersen, G. Jensson, J. Vaage. Sittende fra venstre: A. K. Orvin og B. Lynge.

A. K. Orvin fot. 27/8 1929.

»Veslekari« har en liten salong og spisemesse for 4—5 mann, samt 5 lugarer med plass for 8 mann akterut. Både salong og spisemesse er for små til ekspedisjonsbruk, så vi måtte spise i flere bordsetninger. Fartøiet er ellers utmerket egnet for den slags ekspedisjoner.

»Veslekari« var leiet fra 4. juli 1929. Imidlertid tok forberedelsene temmelig lang tid. For å skaffe plass til alle ombord, måtte der bygges to 6-manns hus på dekk. Fartøiet blev til slutt lastet 5'' over lastemerket, så man måtte innhente sjøfartsdirektørens spesielle tillatelse for å gå ut.

Dosent Hoel hadde foretatt alle forberedelser til ekspedisjonen, og det var meningen at han skulde være med selv som leder; imidlertid blev han i siste øieblikk forhindret fra å reise, og overdrog ledelsen av ekspedisjonen til forfatteren.

Ved avreisen fra Ålesund var der ombord tre forskjellig ekspedisjoner:

9 mann tilhørende Norges Svalbard- og Ishavs-undersøkelses videnskapelige ekspedisjon, nemlig, forfatteren, geolog og ekspedisjonens leder; dosent dr. B. Lyng, botaniker; stud. real. Jakob Vaage, botanisk assistent; cand. mag. Nils Knaben, zoolog; ingeniørene Bernhard Luncke og Wilhelm Solheim, topografer; stud. med. Salve Solheim, lege og assistent; Rudie Einersen, radiotelegrafist; redaktør Gunnleik Jensson, korrespondent for Norsk Telegrambyrå.

7 mann under ledelse av ingeniør Johan Kjøllesdal fra Statens Havnevesen. Disse skulde landsettes på Jan Mayen for å foreta undersøkelser vedrørende havneforholdene på øen.

10 mann tilhørende Arktisk Næringsdrift A/S under ledelse av cand. økon. Hallvard Devold; de skulde landsettes på forskjellige deler av Østgrønland for å drive fangst.

Alle hadde kosthold ombord etter en pris av kr. 4.00 pr. mann pr. dag. Rederiet hadde derfor besørget provianteringen. Vi førte kun med en del spesielle varer til bruk for landpartiene.

De forskjellige ekspedisjoner hadde så meget utstyr, at ikke alene alle rum var fulle, men også dekket helt op under bommene.

Vi hadde foruten vårt ekspedisjonsutstyr med reserveproviant, dersom vi skulde bli tvunget til overvintring.

Ekspedisjonen til Jan Mayen hadde med en dory med påhengsmotor, en robåt, opmålingsutstyr, kull, bensin og proviant for flere måneder.

Størsteparten av lasten tilhørte dog Arktisk Næringsdrift A/S, nemlig 3 motorbåter, 2 robåter, trematerialer til 40 hus (3 hovedstasjoner og 37 bistasjoner), kull, bensin, revenetting, diverse verktøi og fangstredskaper samt utstyr og proviant for 10 mann i tre år. Fra Norge medfulgte dessuten fire Spitsbergen-hunder og en schäfer, og fra Jan Mayen tre voksne hunder og 5 hvalper.

Til stasjonen i Myggbugta hadde vi med 50 sekker kull samt post.

Overreisen til Jan Mayen og farten gjennom Grønlandsisen.

Den 14. juli kl. 2³⁰ forlot vi Ålesund.

Der hadde de siste dager vær er kuling av sydvest; der var derfor temmelig høi sjøgang utenfor kysten. Vi turde ikke gå ut for ikke å få dekslasten slått overbord, men ankret ut på morgenen ved sekstiden på Sandøyleira. Vi blev liggende her til mandag morgen den 15. juli, og gjorde oss i mellemtiden helt sjøklar. Kl. 8⁴⁰ gikk vi til havs på Hustadvika. »Veslekari« klarte sig bra i sjøen med den

store dekslast, og slingret, efter kapteinens utsagn, langt mindre enn den vanligvis pleiet å gjøre. Allikevel led nok mange av oss landkrabber sjøsykens kvaler, og først da vi den 19. om morgenen var under Jan Mayen var atter alle mann på dekk.

Der var tåke rundt øen, men ved hjelp av radiopelleapparatet hadde vi allerede satt kurs mot sydvest for å gå ned på nordsiden av øen, da tåken lettet og vi fikk se foten av Beerenberg ganske nær. Kl. 14 ankret vi op på Mary Mussbukta på 16 favner vann ut for Østrierkerhuset. Sjøen var rolig, og vi gikk derfor straks i gang med lossingen av havnevesenets saker.

Jan Mayen er som bekjent opbygget av vulkanske bergarter. Den store vulkankjegle, Beerenberg, er efter de siste målinger, som blev utført av ingeniør Kjøllesdal i sommer, 2267 meter høi. Fra Beerenberg, som er dekket av sne, kommer der ned flere isbreer, hvorav enkelte når ned til sjøen. De svarte og rødbrune fjell, som er dannet av forskjellige trachyter, basalter, tuff og agglomerater, er for en stor del dekket av nesten irrgrøn plantevekst, så øen har et eiendommelig utseende med skarpe farvevekslinger, som jeg ikke har set maken til i polartraktene. Foran lagunene er der delvis svære strandvoller dekket med drivtømmer og all slags trevirke, men ellers er kysten ofte steil og vanskelig tilgjengelig. På disse steder hekker om sommeren en mengde fugl. Der er polarrev på øen. 80 % av disse er blå og bare 20 % hvite. Fangst og opdress av rev gir en god biinntekt for telegrafstasjonens folk.

Det var oprindelig meningen at vi skulde ligge et par dage ved øen for å måle op en basislinje for fremtidig kartlegging, samt foreta innsamlinger, men avgangen fra Ålesund var blitt så forsinket at vi ikke turde spille nogen tid. Vi nøiet oss med å foreta innsamlinger i den tid ekspedisjonsutstyret blev losset. De botaniske, zoologiske og geologiske innsamlinger blev derfor gjort i området omkring Nordlaguna og Østrierkerhuset.

Topografene utså også en passende plass for måling av en fremtidig basislinje.

Flere av fangstfolkene var en tur borte på den norske radiostasjon, hvortil vi medbragte post, og utpå morgenen kom de tilbake med tre voksne hunder og fem små hvalper, som de skulde ha med til Grønland. Hvalpene blev anbragt på dekket forut i et litet rum, som oprindelig var laget til mørkerum. Et par av telegrafstasjonens folk var også ombord like før avgangen.

Kl. 5 morgen den 20. Juli var alt bragt i land ved huset nær Nordlaguna, og efter at de 7 mann var gått i land, lettet vi anker og gikk nordover.

I løpet av dagen fikk vi telegrafisk beskjed om at det danske ekspedisjonsfartøi »Godthaab« under Lauge Koch lå tre nautiske mil sydvest av Kapp Borlase Warren, og at Cambridgeekspedisjonens fartøi »Heimland« under J. M. Wordie var på $74\frac{1}{2}^{\circ}$ n. br. $15\frac{1}{2}^{\circ}$ v. l. Begge fartøier var kommet inn i isen for lang tid siden, og vi var temmelig spent på å se om det skulde gå oss bedre, eller om vi også skulde bli liggende fast i lengere tid, sådan som disse fartøier hadde gjort.

Mens vi hadde hatt temmelig høi sjøgang fra Norge til Jan Mayen, var det ganske stille fra øen opover til iskanten, som vi nådde om morgenen den 21. juli kl. 7³⁰. Vi hadde gått 192 nautiske mil med kurs misv. N 2° O fra Jan Mayen. Vi fulgte iskanten nordover og kl. 9³⁰ gikk vi inn i isen i herlig solskinn og nesten stille vær. Isen blev snart tettere, så vi holdt nordøstover i ytre iskant til middag, da observasjonen viste $74^{\circ} 29'$ n. br. og ca. 12° v. l.

Vi hadde allerede på Jan Mayen stillet klokken en time tilbake, så vi nu var en time efter norsk tid.

Til å begynne med var isen fordelt, så det gikk fort vestover omtrent 20 kvartmil, men traff da på så tett is at vi måtte gå nordover og delvis østover igjen for å lete efter råker. Til vår forbauselse var der ganske dødt herute ved iskanten. Vi så kun en del grønlandssel i sjøen, men ingen på isen.

Vi traff snart storbaksen igjen og kl. 21 hadde vi ikke annet å gjøre enn å sette på den med full kraft. Efter et par timers bauging i tett storis kom vi inn i en råk med slakkere is, hvor vi gjorde bra fart til kl. 2 den 22. Vi arbeidet oss sakte videre i tett is til kl. 13, da vi blev liggende helt fast. Der blev i løpet av natten iakttatt et par bjørner på avstand. Landmark mente, at han hadde sett land fra tønden. Veiret var litt disig med litt tåke iblandt, ellers klart. Midnattsobservasjonen gav $74^{\circ} 52'$ n. br. Isen slakket litt, så vi kunde begynne å arbeide oss fremover igjen i tett storis kl. 19³⁰. Vi kom da inn i en råk, som vi fulgte helt til kl. 23. Atter var det å bauge sig frem i svær polarbaks til kl. 4 den 23. Det var strålende sol og stille. Isflakene var mange meter tykke og ofte mange hundre meter lange. Vi var forbauset over hvor godt »Veslekari« klarte å ta sig frem. Som en borre hang den sig på flakene, pisket vannet med propellen og sendte svarte røkmasser utover den blendende hvite is,

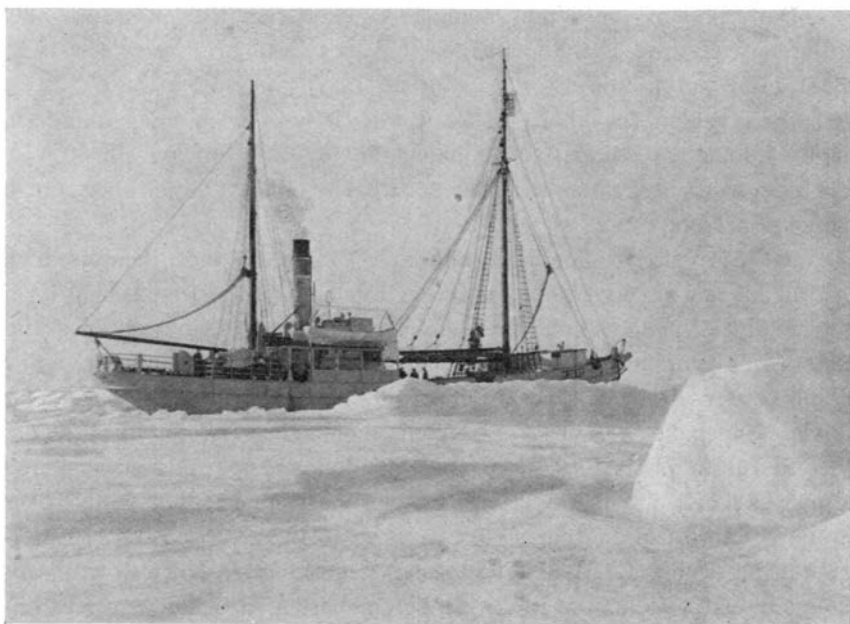

Fig. 2. D/k »Veslekari« i Grønlandsisen.

A. K. Orvin fot. 28/s 1929.

inntil flakene kom i sig, og der åpnet sig kanaler mellom dem. Gjennom disse skjøt så den iltre skuten frem, mens isen freste og skuret på begge sidene; av og til bar det over isfötter, som blånet langt ned gjennom sjøen, eller så nær koss og skrugarer at sneen strøk inn over rekken. Når vi iblandt kom inn i åpne råker hersket der en eiendommelig stillhet rundt oss, så vant var vi blitt til skuringen av isen mot skibssiden.

Middagsobservationen viste $74^{\circ} 42'$ n. br. Avstand fra Shannonøya ca. 20 nautiske mil.

Vi blev så liggende bommende fast til kl. 21³⁰. Landet lå tydelig helt fra Shannonøya til Pendulumøya.

Vi var stadig i forbindelse med »Heimland«. Fartøiet lå da fast på $73^{\circ} 53'$ n. br. 16° v. l.

Isen slakket litt om kvällen, så vi kunde bauge oss frem et kort stykke til henimot midnatt, men måtte da oppgi videre forsøk. Om natten var det så koldt, at der frøs nyis mellom flakene. Vår første sel, en blågris, blev skutt om natten.

Den 24. om morgenen stanget vi oss frem litt. Klokken blev stillet ytterligere en time tilbake, så vår tid senere på reisen lå to timer etter norsk tid.

Om kvelden fra kl. 19 til 23 bauget vi oss frem, men kom kun nogen kilometer. Midnattsposisjonen var $74^{\circ} 52'$ n. br. og $16^{\circ} 30'$ v. l. Vi blev atter liggende til den 25. kl. 15³⁰, da vi igjen begynte å bauge oss frem i tett is.

Kl. 22³⁰ skriver jeg i dagboken: »Vi går nu mot Pendulumøya i strålende sol og svær is. Vi har nettop hatt en snever passage forbi nogen digre, mange hundrede meter store flak. Isen var en stund idag noget tynnere, men er nu svær og flakene kolossalt store. For øieblikket er der litt slakke i isen. Gikk nettop forbi en uhyggelig kalvis. Sneen strøk høit over rekken, mens vi så isfoten dypt nede«.

Vi fulgte fastiskanten syd for Shannonøya, og gikk en halv time i åpen råk. Kl. 23 hadde vi en knepen passage mellem fastisen og en diger flore. Midnattsposisjonen var $74^{\circ} 47'$ n. br. og $17^{\circ} 10'$ v. l. Vi kom atter inn i tettpakket is, så kl. 8 morgen den 26. blev vi på ny liggende fast. Vi lå her til kl. 21 samme aften, arbeidet oss så frem nogen hundre meter til henimot midnatt, da vi blev sittende fast mellem fastisen og baksen. Isen presset sammen noget, så et isstykke som hadde fått tak på roret måtte skytes bort med dynamitt. Presset var dog så stort at blokkene for rorkjettingen på akterdekket blev revet op.

Kl. 2 om morgenen kom vi atter løs, men det gikk sakte fremover. Vi kom til slutt ingen vei og ved middagstid lå vi atter fast. Kl. 22³⁰ kunde vi atter begynne å arbeide oss frem, og kl. 2 morgen den 28. juli brøt vi oss igjennem og kom inn i helt isfri landråk ut for Bass Rock.

Det var nogen ualmindelig vakre dager vi tilbragte i isen på inntur. Det var blikkstilte og klar himmel. Om dagen var solskinnnet så sterkt at nesten alle måtte gå med snebriller; om natten var himmelen i nord brandrød, og de uendelige ismarker så ut som et blått, uvirkelig fjellandskap med en uendelighet av topper så langt øiet rakk.

Syd for oss lå Cambridgeekspedisjonens skib »Heimland« fremdeles fast. Ekspedisjonen kom inn først 4. august efter å ha brukt 27 dager gjennom Grønlandsisen.

Det danske fartøi »Godthaab« var kommet inn til Claveringfjorden den 21. juli efter 19 dager i isen. Vår telegrafist mottok følgende telegram fra sin kollega ombord i »Godthaab«: »Til lykke

med hendelsen. Det var godt at dere kom så hurtig gjennom isen. Hvordan fanden bar De Dem ad med det«?

Vi var selvsagt også svært fornøiet, og der såes kun smilende ansikter ombord.

På turen gjennom isen så vi noen få bjørner, men forbausende få seler. Selv sjøfugl så vi kun sporadisk.

Nathorst nevner i sin bok: »T vå Somrar i Norra Ishavet« at han i det ytre isbelte så mange skitne isflak, som han mente førte med sig lere og jord fra Sibiriakysten, mens isen nærmere land var ren. Jeg var opmerksom på dette forhold ved farten gjennom isen, men kan ikke si at jeg kunde konstatere noen sådan forskjell. Overalt i isbeltet kunde man se skitne, gamle isflak, som tydelig hadde været i berøring med land, og det er vel neppe tvilsomt at en del av disse må være kommet tvers over Polbassenget. De isflak og kalviser, som man ser nær kysten, og som fører med sig lere, stammer dog uten tvil for en stor del fra Østgrønland.

Kapp Wynn. Polarharer. Kapp Herschel. Jacksonøya.

Meningen var å gå direkte til Kuhnøya for å losse diverse utstyr for det nordligste fangstparti der, men dessverre viste det sig at fastisen lå fra Shannonøya til Bass Rock og derfra videre sydover til Sabineøya, Hvalrossøya og ned til Kapp Wynn. Vi fulgte derfor fastiskanten og ankret op omkring tre km syd for Kapp Wynn ved utløpet av en trang liten dal, som vi senere kaldte Landingsdalen. Kl. var 8 om morgenen da vi første gang kastet anker under Grønland, og en halv time senere var de videnskapelige deltagere i land og lossingen av trematerialene i fuld gang.

Luncke og Solheim begynte kartleggingen her og hadde de nordligste stasjoner på fjellet over Kapp Wynn, så de på kartet fikk inn den sydlige del av Sabineøya og Claveringsundet.

Allerede da vi passerte forbi Sabineøya hadde vi i kikkertene sett flere polarharer, som beitet oppe i fjellsidene, og vi gjorde nu vårt første bekjentskap med dem. De forekom meget tallrik i fjellskråningene ut mot sjøen, samt oppe på platået. Polarharen er hvit hele året og noget større enn vår hare. Når den springer opover fjellskråningene hopper den bare på bakbenene, mens den på flat mark springer som haren herhjemme. Iblandt reiser den sig op og springer et stykke på bakbenene. Jeg fikk det inntrykk at den gjør dette for

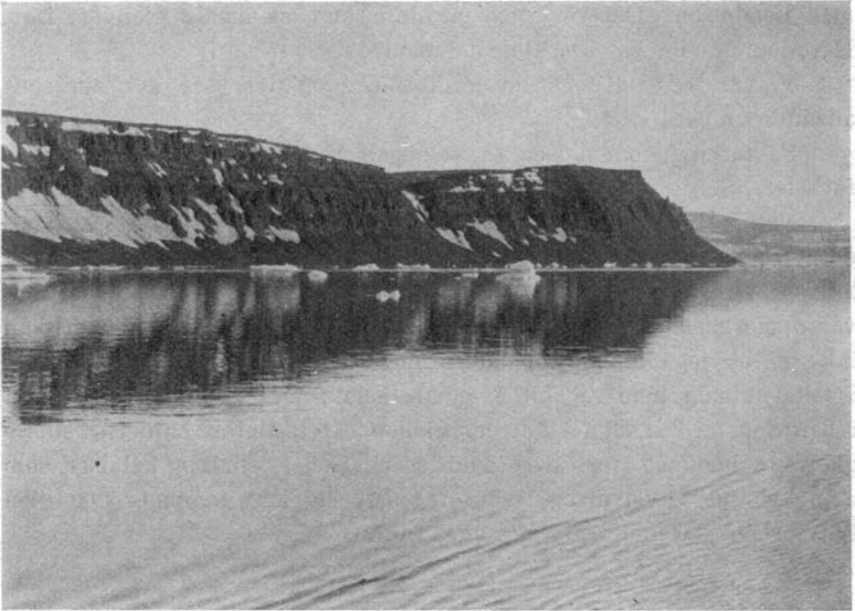

Fig. 3. Basalter i fjellet ved Kapp Wynn.

B. Luncke fot. 28/7 1929.

å få bedre oversikt. I motsetning til vår hare ser den meget godt. Det er således ikke mulig å gå rett inn på den, selv om man går helt lydløst. Den blir straks opmerksom og springer som oftest på 80—100 m hold. Ungharer var meget dummere, og vi kunde gå like inn på dem.

Grønlandsharen optrer gjerne selskapeleg, man treffer den således sjelden alene. Kjøttet er meget godt og er ikke så stramt i smaken som kjøttet av haren i Norge. Dette kommer kanskje av at den ikke spiser så meget bark.

Lossearbeidet pågikk hele dagen. Om natten blev der tatt en pause i lossingen, mens der blev kjørt over kull fra rummet til baksene.

Den 29. juli blev resten av materialene transportert i land, og kl. 13³⁰ var vi ferdige og kunde fortsette sydover.

Der blev losset materialer til 1 hovedstasjon, 10 bistasjoner, kull, petroleum, revenetting m. m., men ingen proviant. Det var helt nødvendig å losse disse materialer for å komme ned til provianten i lasterummet.

Fig. 4. Polarhare.

J. Vaage fot. 1929.

Landingsdalen er ikke noget heldig sted å bygge fangststation på da fjellet går bratt ut i sjøen på begge sider. Det var derfor meningen at alt som blev losset her skulde bli fraktet videre nordover med motorbåt, når isen i Claveringsundet gikk op. Vi tenkte oss muligheten av å komme tilbake her med fartøiet for å ta alt nordover senere. Dette viste sig imidlertid umulig, både fordi tiden ikke tillot det og fordi isen, da vi skulde gå hjem, lå så tett presset op mot land at det var umulig å komme nordover langs kysten.

Hele fjellveggen ved Kapp Wynn er opbygget av lagdelte basalter, som delvis har satt igjennem mesosoiske lag. Oppe på fjellet, som bare er 150 m høit, er der et stort platå, som er oversådd med erratiske blokker fra de vestenfor liggende områder.

Jeg så en del spor efter moskusokser her, og topografene så en flokk på avstand.

En død ravn, som jeg fant, var full av fluelarver. På Spitsbergen blir sådanne kadavere liggende til de tørker inn til tørrkjøtt uten å bli angrepet av nogen insekter.

Like ved Kapp Wynn oppe i Claveringsundet ligger den eldste norske hytte på Østgrønland, det såkaldte »Kopperneshus«. Det blev bygget i 1908 av en ekspedisjon, som var utsendt av kjøpmann H. Koppernes, Ålesund. Ekspedisjonen bestod av 7 mann og benyttet kutteren »Floren«. Foruten dette hus bygget de et hus »Borganes« på Kapp Borlase Warren. Om vinteren omkom skipperen Severin Gaasnes Liavaag og en av mannskapet, idet de gikk gjennom isen under en bjørnejakt. Utbyttet var 15 moskusokser, 30 bjørner, 30 blå- og 30 hvitrever.

Efter opholdet ombord virket varmen i land nesten generende, og jeg fikk mig en ubehagelig forkjølelse.

Da vi forlot stedet hang et dusin harer og nogen ryper i riggen. Det var vårt første vilt fra Grønland. Det kom også vel med, da det allerede var slutt på det ferske kjøtt fra Norge.

Vi passerte forbi Kapp Borlase Warren og kom kl. 16³⁰ til Kapp Herschel, som ligger på nordsiden av innløpet til Tyrolerfjorden. Her hadde »Hird«-ekspedisjonen i to år hatt et av sine hovedkvarterer, og de hadde nu samlet omtrent all sin fangst her. Vi traff Peder Røbek, en bror av ekspedisjonens reder, Petter Røbek, som var blandt mannskapet ombord på »Veslekari«, samt Jørgen Furnes. De øvrige tre mann, nemlig Herman Andresen, Peder Sulebak og Jonas Karlsbak, var på sydsiden av fjorden ved Kapp Stosch, hvor »Godthaab« da lå til ankers. Vi telegraferte til dette fartøi og bad om at der måtte bli gitt beskjed til de tre mann om så snart som mulig å komme til Kapp Herschel, og allerede neste dags eftermiddag kom de med motorbåt.

Som nevnt kom denne ekspediskon til Grønland i 1927. Fartøiet »Hird« blev lagt i vinterhavn ved den nordøstre av Finschøyane, men forliste under en storm den 27. august samme høst. Det ligger fremdeles der halvt under vann.

Skipperen, August Hansen fra Tromsø, overvintret sammen med de andre det første år, men drog sommeren 1928 nedover til Myggbukta og kom hjem til Norge derfra.

Vinteren 1927—28 bodde Røbek, Andresen og Hansen i huset ved Kapp Herschel, et godt hus med et stort rum og et rummelig bislag, og Sulebak, Karlsbak og Furnes bodde ved »Elvsborg«, et lignende hus, som ekspedisjonen også satte op i 1927 på sydsiden av Claveringøya.

Sommeren 1928 bygget de fem gjenværende mann en hovedstasjon på Jacksonøya, hvor Sulebak overvintret alene det kommende

år, og syv bistasjoner, hvorav fem på Wollaston Forland, en på Sabineøya og en på Pendulumøya. Furnes og Karlsbak bodde denne vinter i danskehuset i Germaniahavn og Andresen og Røbek ved Kapp Herschel.

Fangsten var bra, særlig den siste vinter. De hadde i alt 309 hvitrevskinn, 39 blårevskinn, 40 bjørneskinn, 2 levende bjørn, samt ved vår ankomst 3 levende blå- og 4 levende hvitrever. Kun fire av disse rever kom levende til Norge, nemlig 2 blå og 2 hvite. Dessuten fanget disse folk 4 moskuskalver ved Myggbukta like før hjemreisen. To av disse måtte dog skytes, da de hadde skadet benene.

Forholdet mellom antall fangede blå og hvite rever viser at kun ca. 13 procent av revene er blå i egnen omkring Claveringfjorden.

Både disse fangstfolk og folkene i Myggbukta, som vi senere møtte, hadde været meget uheldig med sine levende rever. Ved Kapp Herschel var der blitt innfanget omkring 70 rever, mens antallet nu var innskrenket til 7. Mange var blitt kvalt under sneen i burene under sterkt snefokk, flere var døde av innvoldsorm eller drept og opspist av sine kamerater, og noen hadde gravet sig ut. Det er dog sannsynlig at dette skyldes dårlig stell, at husene har været for dårlige og at kosten, vesentlig kjøtt av moskusoksen, ikke har passet for dem. Medisiner har heller ikke været brukt.

Alle deltagere i denne ekspedisjon hadde været friske hele tiden. De skulde være med »Veslekari« hjem til Norge og gikk derfor straks i gang med å pakke sine saker. Da det var tvilsomt om vi kom nordover her igjen, og der senere også kunde opstå ishindringer, fant jeg det best at de blev med til Myggbukta og ventet der til hjemreisen. Denne ordning viste sig også å være den eneste riktige, da isen ved vår hjemreise lå pakket så tett op mot land at vi ikke kunde komme nordover fra Kapp Hold with Hope.

Nede ved stranden var to bjørnunger »Kitty« og »Kalle«, som var blitt fanget i mars, tjoret like ved sjøen, så de kunde bade efter eget ønske. Noget høiere oppe lå revegården, og revene tittet nysgjerrig på oss nyankomne og knurret dersom vi kom for nær. Reve-skinnene blev opbevaret i et eget litet hus, som var helt tekket med torv.

Nogen få meter fra hovedbygningen var et par gamle eskimohusruiner, hvor student Richter, som hadde som opgave å studere eskimotomtene på Østgrønland, fant en stengryte og diverse annet småtter. Av overvintreerne fikk jeg også en snekniv av ben, en liten

trefigur, samt etpar andre småting, som de hadde funnet her og på Claveringøya. De hadde også samlet en del triasfossiler ved Kapp Stosch; de gav også disse til ekspedisjonen. Eskimosakene er overlatt til Etnografisk Museum.

Omkring tre kilometer lengere innover stranden fant jeg fire tomter etter eskimohus. Her var også flere graver, som delvis var blitt oppgravet, antagelig av bjørn, så benene lå strødd utover. Et par ganske pene hodeskaller som jeg fant her er gitt til Statens Tannlegeinstitutt. Det viste sig også at disse karene ikke hadde været plaget av tannpine. Tennene var like hvite og hele som på en grønlandsrev.

Oprindelig var det meningen at nordpartiets proviant skulde bli løstet ved Kapp Mary på Claveringøya. Huset her var blitt opført av Vebjørn Landmark i 1909, da han kom til Grønland med en ekspedisjon, som var utrustet av S. Th. Sverre, Oslo.

Fartøiet, jakten »7de Juni«, lå om vinteren i Germaniahavn, hvor et litet hus blev opsatt; nu står kun muren igjen av dette. De benyttet også de to hytter som var blitt opsatt av Liavaag. En mann døde av skjorbuk om vinteren. Fangsten var 70 hvitrever, 30 blårever, 6 bjørner, 8 moskusokser, 4 hvalross og 25 seler.

Huset på Kapp Mary blev en tid benyttet av danske overvintre, likeså huset på Kapp Borlase Warren. Lauge Koch hadde også inpisert huset like før vår ankomst, så det var vel meningen at det skulde benyttes av den nye danske overvintringsekspedisjon, som skulde komme op senere på sommeren.

I 1921 hadde Østgrønlandsk Kompagni bygget en hytte vegg i vegg med den norske hytte på Kapp Mary. Denne blev imidlertid revet i 1923 for å fraktes til Scoresby Sund; men på grunn av plassmangel ombord blev materialene liggende i stranden ved hytten.

Huset ved Kapp Herschel hadde Finn Devold fått løfte på å benytte til »Hird«-ekspedisjonens folk kom tilbake.

Imidlertid besluttet Hallvard Devold å losse ut all proviant og utstyr til nordpartiet her ved Kapp Herschel i håp om å få i stand en overenskomst med sin bror, således at hans folk kunde benytte huset den kommende vinter. Hvis ikke vilde sakene senere bli fraktet til Kapp Mary med motorbåt. Da vi kom til Myggbukta blev brødrene Devold enig om å bytte terreng, således at Finn Devold skulde benytte hytten ved Kapp Mary og Arktisk Næringsdrift A/S hytten ved Kapp Herschel.

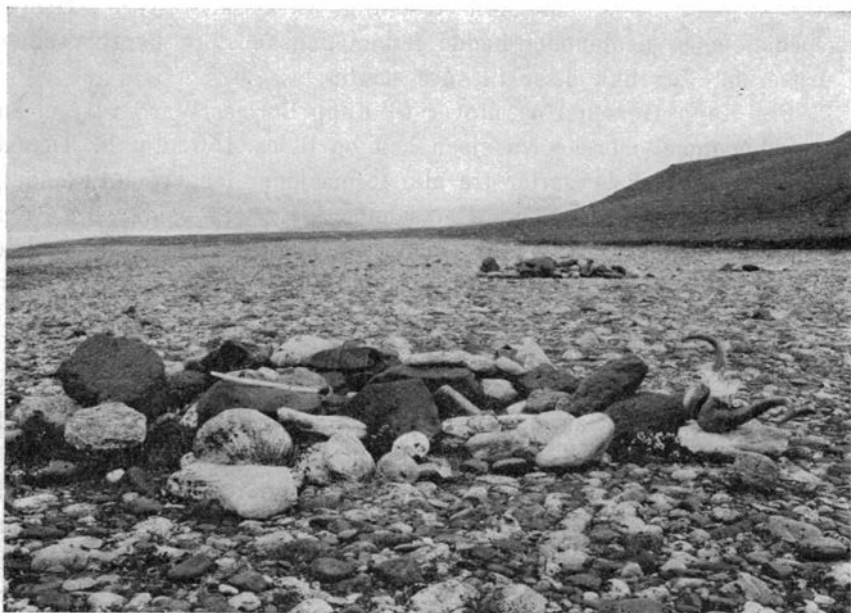

Fig. 5. Eskimograver omkring 3 km vest for Kapp Herschel.

A. K. Orvin fot. 30/7 1929.

Det parti som gikk i land her bestod av fire mann, nemlig Arnulf Gisvold, som har overvintret i disse trakter to år i trekk før, John Giæver, Eilif Herdal og Otto Johnsen. Gisvold var partiets leder.

Vi møtte her ved Kapp Herschel to norske selfangere, »Kap Flora« og »Sælbarden«, begge fra Ålesund.

Begge disse fartøier hadde vært på fangst i Danmarkstredet, hvor de hadde gjort dårlig fangst. De hadde fulgt iskanten nordover og uten større vanskelighet kommet gjennom isen ut for Scoresby Sund. De hadde nu vært nordover for å fange hvalross ved Kapp Bismarck, men var ikke kommet lengere enn til Shannonøya på grunn av isen. Her hadde »Kap Flora« tatt 6 moskuskalver, og en hadde de tidligere tatt på Hudsonlandet. Ved hjemkomsten til Norge hadde de to fartøier tilsammen 26 moskuskalver, hvorav 10 var årsgamle.

De anløp Kapp Herschel den 30. på sydtur og gikk nogen dager senere ut samme vei de var kommet inn.

Under oppholdet ved Kapp Herschel hadde alle mann vært i virksomhet hver på sitt felt. Lyngne klaget over at vegetasjonen var

fattig. Fjellet består da også vesentlig av basalt, hvori »Hird«-ekspedisjonens medlemmer hadde funnet ganske store bergkrystaller i druserum. Jeg fikk disse til våre samlinger.

Fra Kapp Herschel og utover til Kapp Borlase Warren ligger en kolossal gammel moréne fra sjøen helt op til ca. 150 m. o. h. Denne moréne inneholder bergarter fra alle formasjoner lengere inn i landet, og må uten tvil være oplagt som sidemoréne av en veldig bre, som må ha fylt hele fjordgapet til minst 150 meters høide og ha rukket langt ut i sjøen, da morénen også er blitt oplagt på yttersiden av fjellet. I 10—12 m høide over havet er der en tydelig strandlinje i denne moréne med rullestenene etter en forholdsvis ung senkning. I ca. 60 meters høide så jeg også skjellrester, men det var vanskelig å avgjøre om disse var eldre eller yngre enn morénen, da leren med skjell bare var synlig i en bekkedal i et ras.

Den 31. juli kl. 18³⁰ var vi helt ferdige og lettet anker. Vi hadde først tenkt å gå innom Kapp Mary for å få et par stasjoner for kartleggingen der, men det blev litt regn med tåke i fjelltoppene, så vi måtte opgi det. Kursen blev satt for Jacksonøya. Der var en del drivis inne i fjordmunningen, så vi måtte gjøre en liten sving innover mot Clavingøya.

Kl. 23 ankret vi op utenfor hytten på innersiden av Jacksonøya, hvor vi blev liggende til kl. 7 neste morgen. Det hus som Sulebak bodde i vinteren 1928—29 er bare ca. 4 m langt og 2,5 m bredt. Det er som vanlig delt i to, et værelse og et bislag. Det er bygget av tre og tekket med torv.

En del saker som tilhørte fangstekspedisjonen blev bragt ombord, og alle mann var iland på øen og foretok innsamlinger om natten. Topografene bygget varder på toppen av øen og fikk herfra forbindelse med triangelpunktene ved Kapp Herschel.

Selv hadde jeg tenkt å ta en tur inn på fastlandet, da der blev sagt at der var kull, men måtte opgi det da motorbåten var i uorden. Jeg fikk etterpå ved hytten se en kasse av de formentlige kull, som viste sig å være sort lerskifer. Jeg fant om natten at sådanne sorte lerskifre samt sandstensskifre var utbredt også på Jacksonøya over hele sletten syd for huset. Det er nok de samme skifre som anstår inne på fastlandet, og sannsynligvis tilhører jura. Ellers er øen oppbygget av basalter. Moskusokser fins ikke ute på denne ø, men skal være tallrike på fastlandet innenfor.

Fig. 6. Den trådløse stasjon ved Myggbukta. Stasjonens bestyrer, Finn Devold, i forgrunnen. A. K. Orvin fot. 2/s 1929.

Myggbukta. Kapp Humboldt. Moskusoksen. Ruiner av eskimohus.

Vi rundet Kapp Hold with Hope i åpent vann, mens de fleste av ekspedisjonens deltagere lå og sov etter nattens strabaser. Vi ankret op inne på Myggbukta kl. 15³⁰ den 1ste august, og en stund senere kom Finn Devold med tre mann ombord.

Myggbukta er svært utgrunn, så fartøiene må ligge temmelig langt ute. Dette er ikke heldig, så det er et spørsmål om stedet bør fortsette å være centrum for de norske interesser. Der er heller ingen beskyttelse for isen når den setter mot land. I så måte er det meget heldigere å være nær de store fjordmunninger. Derimot er overgangen fra Myggbukta til Loch Fine og Moskusoksefjorden meget lettvent. En bred, flat dal fører nemlig over fra sletten ved Myggbukta til disse fjorder, og distansen til bunnen av Loch Fine er ikke mere enn vel 15 kilometer. Stasjonens folk kjører både sommer og vinter her med hundesleder og holder forbindelsen med fangststasjonen ved Kapp Stosch, som fangstfolkene nu almindelig benevner Kapp Krogness. Det

første navn, som har prioritet, bør dog beholdes, da der er en rekke steder som trenger ny navn, og hvor menn, som har gjort sig fortjent av Grønlandsforskningen, kan få sine navn knyttet til kartet. Selve Myggbukta heter oprinnelig Mackenzie Bay, og det er et spørsmål om ikke det nye navn bør benyttes bare for stasjonen, selv om det nu synes å ha fått hevd.

Navnet Myggbukta er forresten ikke uten grunn benyttet her, da der på den store slette ved stasjonen med utallige småvann skal være mere mygg enn ønskelig på de varmeste sommerdage. Vi blev nokk til en viss grad plaget av mygg på Østgrønland, men fant beretningen om de store mengder mygg overdrevet. Det var iallfall intet mot de myggmengder man kan treffe i det nordlige Norge.

Kyststrekningen utover mot Kapp Hold with Hope skråner jevnt ned mot sjøen, og man kan se mange terrassetrin her. Dessverre fikk jeg ikke tid til å måle høidene på dem. Omkring stasjonen streifer jevnlig moskusfe, og vi så en flokk på 11 stykker på inntur.

Myggbuktstasjonen er bygget av fangstskipper Johan A. Olsen, Tromsøund i 1922, og den trådløse stasjon er installert av Geofysisk Institutt, Tromsø. Huset er en ordinær fangsthytte, som er helt tekket med torv. Dessuten er der opført en liten torvtekket hytte for opbevaring av skinn. Der blev også samme år bygget et hus noget nordøst for Kapp Franklin. Fartøiet M/k »Anni I« var oplagt i Myggbukta om vinteren. Da ekspedisjonen skulde reise hjem sommeren 1923, blev som bekjent fartøiet med alle syv deltagere i ekspedisjonen borte i Grønlandsisen. Samme sommer holdt også »Conrad Holmboe«, som var på vei til Myggbukta med avløsningsmannskap, på å forlise i isen og kom som havarist til Island.

Først i 1926 blev så stasjonen atter tatt i bruk, da en ekspedisjon under ledelse av assistent ved Geofysisk Institutt i Tromsø, Nils Foldvik kom til Grønland. Ekspedisjonen, hvori også Hallvard Devold deltok, bestod av seks mann og kom inn med M/k »Ringsel« den 25. Juli på Claveringfjorden efter et par dages lett-vint reise gjennom isen. Deltagerne var foruten Foldvik og Devold: Arnulf Gisvold, Fritz Øien, Hans Olsen og Meyer Olsen. Der blev opsatt i alt 17 fangsthytter og fanget 260 hvitrever, 25 blårever (altså bare 10 0/0), 7 polarulver, 18 bjørner, samt to levende moskusokser. Ekspedisjonen kom hjem sommeren 1928 med »Terningen«, som uten vanskelighet kom ut av isen på et par dager, og blev da avløst av »Den norske Østgrønlandsekspedisjon 1928—30«. Denne

ekspedisjon, som består av 6 mann, kom avgårde ved dosent Hoels hjelp og ledes av stud. real. Finn Devold. Fangsten drives over Hudsonlandet og op til Claveringfjorden. Når disse folk reiser hjem i 1930 går terrenget over til Hallvard Devold, d. v. s. til Arktisk Næringsdrift A/S. Ekspedisjonen har satt op to hus, ett på sydsiden av Claveringfjorden og ett i det indre av Tyrolerfjorden.

Finn Devold gjorde en bra fangst første år, 200 hvite og 30 blårever; men var svært uheldig med de levende rever, så der var kun 12 stykker igjen av 50—60, som var innfanget. Av disse hadde vi med oss 1 blå og 5 hvite hjem.

Her ved Myggbuktstasjonen gikk våre topografer Luncke og Solheim iland. Av faste assistenter hadde de kun S. Solheim. Imidlertid blev Finn Devold og to av »Hird«-ekspedisjonens folk, Andresen og Karlsbak, med som assistenter mens de arbeidet på Hudsonlandet. »Hird«-ekspedisjonen tok alle sine saker iland her og bodde i telt til vi forlot Grønland. Vi hadde liten plass ombord, før Arktisk Næringsdrift A/S' saker var blitt losset. Vi losset også en del kull til Finn Devold her.

Først den 2. august kl. 22²⁰ var vi klar og kunde fortsette reisen. Kl. 23 fortøiet vi til et isflak utfor Kapp Bennet for å ta inn ferskvann. Vi hadde like i forveien sett en moskusokse inne på land, og da vannfyllingen vilde ta noen timer, satte vi motorbåten på vannet for å gjøre landgang. Vi var ialt syv mann, og det viste sig å komme vel med, for motoren vilde ikke gå, så vi måtte ro båten både frem og tilbake.

Det var en gammel okse, som ruslet alene heroppe i en bekkedal. Den gjorde ikke tegn til å ville flykte, men satte fnysende på hunden da denne kom for nær. Da den samtidig kom rusende ut over bakken rett på oss bare på 20—30 meters hold turde jeg ikke vente lengere, men gav den ett par skudd i bogen som endte dens liv. Vi kom ombord kl. 4 morgen, og vannfyllingen var da akkurat ferdig, så skibet, som var drevet av sammen med isfloren, kom oss imøte.

Det lave fjell ved Kapp Bennett er oppbygget av forskjellige basalter, hvorav jeg tok med prøver.

På turen fra Sabineøya til Myggbukta hadde Luncke og Solheim tatt sjøstasjoner med vårt flyvekamera. Nu efterat de var gått iland hadde jeg overtatt dette arbeide. Jeg måtte derfor benytte det vakre vær til å ta tre stasjoner ved munningen av Frans Josefs Fjord, så nogen søvn blev det ikke den natt. Det var vidunderlig vakkert, da

vi passerte over gapet av fjorden, og vi kunde se fjellene klart helt inn til Geologfjorden og Eleonorebukta, en distanse på over 100 km. Der var en ualmindelig klar luft herinne, og vi hadde inntrykk av at avstandene måtte være mindre enn kartet viste. Først når vi skulde gå dem med dampbåten fikk vi merke at de ikke var så små allikevel.

Vi skulde finne en passende plass til en hovedstasjon på den østlige del av Ymerøya og fant at Kapp Humboldt efter kartet å dømme måtte passe best. Efter Nathorsts opplysninger visste vi at der skulde være bra stasjonsplass ved Kapp Graah også, men vi syntes denne plass var litt for langt fra Sofiasundet og kysten utover Geographical Society-øya, som så meget bra ut som fangstterreng. Vi gikk derfor inn like syd for Wijkanders ø på Duséns kart. Denne viste sig å være en halvø, der er forbundet med land ved en lav sandtange.

Kapteinen hadde fått øie på en større moskusflokk noget lengere syd, og vi ankret derfor op under land og satte ut motorbåten, hvor et jaktparti og dosent Lyngge, som alltid hadde sin pakning ferdig til å gå på land og begynne sine innsamlinger, så snart ankeret var i bunnen, tok plass. Klokken var da ca. 11 om formiddagen den 3. august. Vi hadde nu med 2 hunder fra Myggbukta, »Trym« og »Tott«, som var vant til jakt på moskusokser. De hunder vi hadde med fra Norge og Jan Mayn var blitt satt iland ved Kapp Herschel.

Da vi kom til en terrasse omtrent to kilometer lengere syd og omtrent en kilometer fra Sofiasundet, fikk vi øie på flokken, som bestod av 7 voksne dyr og 2 halvårsgamle kalver. Det var en riktig gammel okse, to yngre okser, en gammel ko, en yngre ko og to kviger. De dannet øieblikkelig karré og gjorde kraftige utfall efter hundene.

Disse dyr gikk like i stranden, og da her var god anledning til å skaffe oss både ferskt kjøtt og kalver, blev de voksne dyr skutt og kalvene fanget. Det var nærmest et utiltalende slakteri, da dyrene ikke engang gjorde forsøk på å flykte, men der var for oss ingen vei utenom.

Vi hadde blandt annet som oppgave å fange levende moskuskalver for å overføre dem til Spitsbergen. For å få fatt i kalvene er man nødt til å skyte de voksne dyr. Man må derfor velge ut små flokker på 4—5 dyr med et par kalver. Vi måtte skyte 22 dyr for å få 10 kalver, hvorav 2 måtte drepes, da de brakk benene. Vi lot alle flokker med få kalver gå i fred. I almindelighet blir der vel skutt ca. 3 voksne dyr pr. kalv.

Alt kjøtt blev benyttet. Det som ikke blev spist på turen blev saltet ned og tatt med hjem.

Kalvene blev fort tamme. De fikk på overreisen norsk fjellhøi og kavringer, som de var særlig glad i.

Sammen med 10 andre dyr, som blev innkjøpt, er kalvene sent til Spitsbergen og satt ut ved Hiorthhamn, hvor de efter siste meddelelser synes å trives utmerket.

De er glad i gress og vidje, men det er usikkert om de spiser lav som renen. Dvergbjerk vilde de ikke ha.

Der var også en islandsk ekspedisjon på Østgrønland sommeren 1929 med den specielle opgave å fange moskuskalver for å overføre dyrerassen til Island. Deres fartøi »Gotta« holdt på å forlise i isen, men fikk assistanse av »Heimland«. Der oppgis at ekspedisjonen skjöt 27 voksne dyr og fanget 7 kalver, som kom i god behold til Island, men avisene har bragt meddelelse om at 6 av kalvene senere døde. Om det ene dyr ennu lever vet jeg ikke. Disse kalver skal være døde av smitsom sykdom. Moskuskalvene tåler heller ikke for kraftig beite.

Med hensyn til dyrenes verdi så kommer nok kjøttet i første rekke.

Vi hadde med oss flere skinn av disse dyr hjem; nogen blev tilberedt som lær og et par blev semsket. Skinnene er dog ikke av stor verdi. De er løse og ikke sterke. Til semsking er de for tykke og blir ganske porøse efter denne behandling. Skinn beredt på denne måte er efter fagfolks uttalelse ikke sterke og egner sig ikke til å benyttes til hansker eller lignende. De garvede skinn duger ikke til skotøi, men kan vel brukes til møbeltrekk. Skinn beredt med hårene på brukes i Amerika til sledefeller, men betales kun med få dollar pr. stk. Stort sett må man derfor si, at skinn av moskusoksen ikke har nogen verdi som handelsvare.

Ullen er bløt og fin, men den er så infiltrert i det lange tagl, at det er omtrent umulig å skille den fra dette. Dyrene kan jo ikke klippes, så man måtte nøie sig med å samle den ull som felde om våren, men dette vilde neppe være synderlig lønsomt.

Hovedinteressen ved å overføre dyrene til Spitsbergen er at der i dette land kan vokse op en ny bestand, så arten lettere kan bevaras for fremtiden. Det er nemlig stor fare for at disse eiendommelige dyr kan bli utryddet, dersom man ikke farer varsomt med bestanden på Østgrønland.

Et par hundrede meter sønnenfor det sted hvor moskusoksene blev skutt fant vi en gammel eskimoboplass med 8 hustomter efter vinterhus, flere teltringer og graver. Like ved var der en liten bekk, og i stranden kom der frem en liten kilde. Eskimohusene lå på en terrasse omkring 5 m o. h. Herfra og opover var der flere terrasse-trin og rullestensvoller helt op til 26 m o. h. Forøvrig er Kapp Humboldt særpreget ved en stor basaltgang, som ligger med 15—30° fall mot øst, og som på hjørnet mot Sofiasundet går så bratt ned i sjøen, at man ikke kan passere forbi dette sted langs stranden. Basalten fortsetter over Sofiasundet, hvor den danner den øvre del av Robertson-øya, som halvveis stenger over sundet.

Mellem øen og Kapp Humboldt går en ganske strid tidevannsstrøm, som førte de få isflak som fantes her, med temmelig stor fart forbi ankerplassen.

Om eftermiddagen begynte vi å losse materialene, og moskuskalvene blev tatt ombord.

Lynge hadde hendene fulle med å samle lavarter hele dagen, og Knaben og Vaage var på streiftog efter dyr og planter. Eskimotomtene blev også nærmere undersøkt av Richter og Jensson.

I 1823 så kaptein Claving på sydsiden av Clavingøya 12 eskimoer. Siden er der ikke blitt sett eskimoer på disse kanter av landet. Man vet ikke sikkert om de er utdøde eller kanskje flyttet bort.

Nu finner man kun disse forlatte husruiner, som forteller om deres liv.

Husene bestod av et firkantet halvt underjordisk rum av sten med fyrsted og sovebrisk. Inn til rummet, som var ca. 2,5 m bredt og ca. 3,5 m langt, førte en trang inngang, som man måtte krype gjennom. Husene ligger alltid nær sjøen i et bakkehald og med innganger mot denne.

Foran inngangen ligger benrester av hval, hvalross, sel, ren, lemen og fugl, men ikke av moskusokse. Dette synes å bevise at moskusoksen ikke var innvandret til denne del av Østgrønland, mens eskimoene levet her. Man må således anta at den først er innvandret i det siste århundrede.

Rundt hustomtene er der også en mer enn almindelig frodig gressvekst.

I nærheten av husene finner man gravene. Disse består av stenhauger, som er lagt op på den døde. Gravene ligger alltid noget høiere op enn husene, gjerne på en jevn terrasse eller strandvoll.

Eskimoene levet som jægere og tok ophold der hvor jakten slo best til. Om sommeren bodde de i telter av skind, som blev holdt oppe av et reisverk av tre. For å holde teltet nede blev der lagt sten rundt kanten. Det er disse stenringer man nu ser så mange steder. Man ser også flere steder deres kjøttgraver, hvor de opbevarte kjøtt og spekk. Deres våben var harpun, bue og pil, lense og kniv. De benyttet gryter og tranlamper av sten, mens de fleste andre redskaper blev laget av ben, horn og tre.

Om natten blev lossingen innstillet nogen timer, da der ikke var folk nok til å arbeide på dobbelt skift.

Den 4. august var jeg ute og lette efter devonfossiler og tok også et panorama fra en varde som jeg bygget op på den 315 m høie fjellknatt over stasjonen. To falker, som hadde rede i stupet ut mot Sofiasundet skar gjentagne ganger ned over hodet på mig. Det er nokså mange av disse fugle på Østgrønland. Finn Devold fortalte således at han på et par måneder ifjor høst skjøt omkring 70 stykker på radiomastene i Myggbukta.

Da jeg satt og skrev i dagboken i uren på vestsiden av varden var det 13° i skyggen, sol og nesten blikk stille. Noget nord for mig lå tre moskusokser i den dypeste fred og tygget drøv, og nede ved sundet gikk en enslig okse og gresset. Den passerte mig på omkring 50 meters hold noget senere og sluttet sig etterpå til de andre tre, efterat de gjentagne ganger hadde stanset og sett på hverandre. En stund senere kom der en hvitrev springende imot mig. Den stanset på 20 meters hold og så litt på mig, men fortsatte så ganske uforstyrret, idet den gjorde en liten sving utenom mig. Det var klart at den ikke hadde truffet mennesker før.

På tilbaketuren gikk jeg forbi moskusoksene, som først blev mig var på omtrent 100 meters hold, og gallopperte sammen, så ragget flagret om dem. Jeg fotograferte dem på ca. 50 m hold. Jeg vilde ikke gå nærmere, da jeg var redd for de skulde angripe så jeg blev nødt til å skyte. Da de skjønnte at jeg var ufarlig begynte de snart å gresse igjen og gjorde ikke tegn til å flykte.

Jeg hadde funnet en blokk med fiskeskjell, og neste dag tok jeg motorbåten ut til Sofiasundet og gikk op hele devonlagrekken til toppen av Celsiusfjellet. Det lykkedes mig her å finne en rekke fossilnivåer i den øvre del av fjellet, op til en høide av over 1300 meter.

Den 6te om morgenen var vi ferdig med å landsette materialer til en hovedstasjon, fire bistasjoner, kull, revenetting, diverse redskap

og proviant og utstyr for tre mann i tre år. Ingvald Strøm og Olav Kjellbotn gikk iland og begynte straks opsetningen av huset. Hallvard Devold, som også overvintrer på dette sted, blev med fartøiet videre sydover for å utse plasser til de resterende hus. Vi lovt å komme tilbake hit senere for å ta med post hjem. Om formiddagen var der så tett tåke at vi måtte utsette avreisen til middagstid.

Sofiasundet. Vegasundet. Kong Oscars Fjord.

Tåken lettet utpå dagen og kl. 12³⁰ lettet vi anker. Vi passerte det trange sund mellom Robertsonøya og Kapp Humboldt og gikk så innover Sofiasundet mot Kong Oscars Fjord. Det var med en viss spenning vi på den solglitrende vannflate gled inn i hjertet av et område, som for første gang blev sett av hvite menns øine for bare 30 år siden, og som senere bare yderst få gange har været besøkt av mennesker.

Sofiasundet er vakkert. Fra stranden hever landet sig jevnt oppover til de røde og grå maleriske fjell av devoniske sandstener, hvor jordens eldste kjente fisker ligger godt og vel bevaret, der hvor de for flere hundrede millioner år siden blev mudret ned.

Kl. 14³⁰ stanset vi på nordsiden av Sofiasundet og satte iland en bistasjon. Disse bistasjoner består bare av et litet hus på 2×2 m med seng og en liten kokeovn. De settes op langs fangstruten med et par mils avstand og benyttes til overnatting under tilsyn av revefellene. På denne måte rekker man over betydelig større terreng enn ved å bo på et fast sted.

Da vi skulde til å gå videre fikk vi se ikke mindre enn fem moskusflokker, hver på 4—5 dyr. Den nærmeste bestod av 4 voksne dyr og 3 kalver. Vi gikk iland og skjød de voksne dyr, som blev slaktet og tatt ombord, samt fanget kalvene. Dessverre brakk en av dem et ben så den måtte skytes. Det var tre kjær og en ung stut. Det tok tid å få kalver og kjøtt ombord; imens gjorde vi innsamling hver på vårt felt. Jeg skjød også en sneugle like ved stranden. Vi så ikke så svært mange av disse fugle.

Først kl. 23 gikk vi videre innover Sofiasundet.

Der blev i løpet av natten satt i land tre stasjoner lengere inn i sundet, en i dalen på vestsiden av Rudbeckfjellet, en på nordsiden av sundet omkring 12 km fra Kong Oscars Fjord og en på sydsiden 8—9 km fra denne fjord.

Sofiasundet åpner sig i Kong Oscars Fjord. Vi gikk sydover denne et stykke under Svedenborgfjellet og dreiet så av østover, innover Vegasundet, hvor en stasjon blev bragt i land på nordsiden omtrent 14 km fra Kong Oscars Fjord.

Vegasundet er smalere enn Sofiasundet, men ligner ellers dette svært meget. Det er de samme devoniske bergarter, likedan utseende fjellskråninger ned mot sjøen, men besynderlig dødt, ingen moskusflokker og litet liv ellers også.

Devolds folk, som hadde været i arbeide hele natten, var nu så trette at de gikk til køis. Jeg tok en fotogrammetrisk sjøstasjon midt i sundet og kl. 14 ankret vi op like på østsiden av Veganeset, som vi har kalt odden på sydsiden av fjorden vest for Scott Keltieøyane. Like efter gikk flere av oss i land på neset. Toppen av fjellknausen her, som efter barometret er 310 m høi, er opbygget av basalt. Her var en ganske frodig plantevekst, og jeg så flere rypekull, som nu var flyvedyktige. Rypene her er like tamme som på Spitsbergen, så jeg kunde fotografere dem på et par meters hold.

En besynderlighet ved grønlandsrypen er den store farveforskjell mellem hunrypen og steggen om sommeren. Alle de stegger jeg så var hvite med grå spetter og lignet fullstendig vår fjellrype senhøstes, mens hunnen hadde drakt fullkommen som en lirype. Jeg trodde derfor at det var to forskjellige arter. Dette er vel neppe tilfellet, da alle hunner var like og alle hanner like.

Det var imidlertid dårlig med vann her, så stedet egnet sig ikke særlig godt som stasjonsplass.

Oprindelig hadde det været tanken å sette i land den sydligste hovedstasjon i den sydlige del av Kong Oscars Fjord, men ved nærmere overveielse fant vi at det var bedre å legge den her, da terrenget øiensynlig egnet sig godt, og der var så stor avstand mellem dette sted og Kapp Humboldt, at man ikke vilde rekke over alle fjorder og sund derfra.

Devold vilde gjerne ha stasjonen lengst mulig ut i sundet, men farvannet her er nokså stygt, da Scott Keltieøyane som er opbygget av basalter, stenger over hele sundet. Mellom øene er der grunt, så kapteinen mente det var for risikabelt å forsøke å gå videre. Mellom den sydligste ø og Trailløya kom Nathorst ikke igjennem med »Antarctic«, og mellom de nordligste av øene og Geographical Society-øya er der så grunt at store leirer legges tørre ved lavvann.

Om kvelden tok jeg derfor en tur sammen med de fire overvintre i motorbåt over til nordsiden av fjorden for å finne en passende stasjonsplass der. På veien passerte vi en enslig isflore, da jeg plutselig blev opmerksom på en hvit skikkelse, som reiste sig op og dukket ned igjen. Det var en bjørnebinne, som nok lurte på hvad det var for slags larmende ufyse, som var kommet på sjøen. Da vi gikk op til flaket, labbet den over på den annen side og la på svøm. Et velrettet nakkeskudd gjorde det av med den. Vi tok den på slep inn til en av holmene, hvor innmaten blev tatt ut og skrotten med skinnet på halt op i båten.

Nord for holmene kommer der ut en elv, som har lagt op så meget slam at det var umulig å komme bort til elvemunningen med motorbåten. Noget lengere vest fant vi dog en plass, som var ganske godt egnet som byggeplass, og hvor der like ved var en bekk med noget vann, enda det var midt på sommeren i den verste tørketid. Det var forresten typisk for Grønland, i motsetning til Spitsbergen, at der var tørt overalt, så man aldri blev våt på benene. Sneen var nemlig på denne tid smeltet bort, og nedbør er der nesten ikke om sommeren. På steder, hvor der ikke fins isbreer, kan det derfor ofte være vanskelig å finne vann på denne årstid.

Vi kom tilbake kl. 5 morgen den 8. august og gikk straks med fartøiet over til den utsette plass. Vi tok oss en lur efter turen, men det var vanskelig å sove. Moskuskalvene var nemlig anbragt i et sprinkelverk på dekket rett over min lugar, og der holdt de det gående en god del av natten med trampning og breking. Vi var alle blitt glad i disse kalvene. Når vi kom bort til dem nappet de i klærne våre. Når de er i godlynne rauter de nesten som kalver, men blir de redde remjer de nærmest som gjeiter.

Vi var alle beskjeftiget med innsamlinger utover dagen. Like ved sjøen der hvor hytten er opført, så vi mange løse kullbiter, så det var ikke spor av tvil om at der anstod et kullag, men grusdekket var så tykt at det var umulig nogen steder å finne kullene i fast fjell.

Den 9. var Lynge og jeg ute på en av Scott Keltieøyane, som vi senere har kalt Gåsøya. Den er ganske flat og opbygget av basalt, som har gjennemsatt devonen, hvorav der bare er små rester. Midt på øen er der et vann, som synes å være fast tilholdssted får gås og erfugl. På en av de andre, mindre øer så vi også en mengde terner. Dette var et av de beste fugleterreng vi hadde sett her på kysten.

Renhorn hadde vi sett overalt, hvor vi hadde været i land og også ute på disse øene var det mange av dem, så renen synes å ha været utbredt meget tallrik overalt langs kysten her.

Da vi blev hentet var det fjære sjø og så utgrunt at vi måtte ta av oss på benene og vade ut til båten.

I en telegrafisk beretning fra fangstfolkene opplyses det at de senere har funnet en farbar led for fartøier mellom disse øene. Det er mulig at denne er mellom Gåsøya og den sønnenfor liggende store ø, som også er avsatt på Duséns kart. Sundet er ca. 400 m bredt, og der gikk en temmelig strid tidevannsstrøm gjennom det. Ute i sundet så jeg dog et skjær, så særlig dypt er det ikke.

Vi hadde som vanlig hatt sol og omkring 12° hele dagen.

Den 10. var det overskyet, men opholdsvær. Vi hadde spekket bjørneskinnet ombord. Spekket som var kastet på sjøen, var drevet i land, og endel ravner hadde samlet sig og frådset efter beste evne. Jeg skjød to av dem, og Knaben fant snart ut at de var befengt med lus.

Jeg lette forgjeves efter profiler med fossiler. Overalt hvor jeg fant bart fjell, anstod basalter, eller fossilfrie bergarter av devonlagserien.

I løpet av natten blev den siste del av utrustningen bragt i land, Der blev losset materialet til en hovedstasjon, syv bistasjoner, kull, revenetting, samt proviant og annet utstyr for tre mann i tre år. Sverre Sørensen, Søren Richter og Thor Halle gikk straks i land og begynte opførelsen av huset.

Kl. 6 morgen den 11. august lettet vi anker og stod atter innover Vegasundet. Der blev satt i land to bistasjoner i dette sund, en på nordsiden ved odden omtrent midt i sundet og en på sydsiden omkring 13 km fra Kong Oscars Fjord.

Jeg tok fotogrammetriske sjøstasjoner både her og i krysset av Vegasundet og Kong Oscars Fjord.

Vi gikk sydover langs Kongeborgen, hvor endnu endel av fjordisen lå igjen. Det viste sig at fjellene her går steilt ut i sjøen, så det vilde være vanskelig å ferdes langs stranden. Da terrenget ikke egner sig som fangstterreng, gikk vi direkte nedover til Holmbukta. Jeg tok flere bilder på turen. Vi ankret op i Holmbukta kl. 19. På den annen side av fjorden hadde vi sett »Heimland« gå sydover langs kysten; men den blev snart borte for oss, da fjorden er 15—20 km bred.

Vi passerte Syltoppene på sydsiden av innløpet til Segelskapets Fjord; de er overordentlig vilde og forrevne. De sterkt vekslende lag av kvartsitter, pressede lerskifre og dolomitter er reist på høikant, og de hårde lag rager op som sagtakker bort over fjellkammene. Disse tinder ligner meget Hornsundstinden på Spitsbergen, men er meget høiere og mere storslått.

Holmbukta er et vakkert sted med en fin, tørr terrasse i bare 10—11 meters høide. Der er god ankerplass. Vi lå på 11 favne bare 150 m fra land; der var her fin sandbund. Vi lå her til midnatt, satte i land en bistasjon og foretok innsamlinger av naturhistorisk materiale.

Syd for Haslumøyane, som består av basalt, kommer en elv ut fra et stort lavland inne på Trailløya. Denne elv har lagt op en svær lerkjegle, som ved fjære sjø ligger tørr langt utover. Jeg skisserte inn Haslumsøyane, som er større og har en betydelig større utstrekning langs land enn på Duséns kart angitt.

Vi så endel harer og ryper, samt mange renhorn her, men ikke spor av moskusokser. Langs stranden lå ikke så litet drivved, ialfall nok til lengere tids bruk for en fangsthytte.

Gjennemgående er der svært litet drivved ved Østgrønlandskysten, og de stokker eller røtter som man finner er gamle og forslitte. Man finner sjelden trevirke, som er bearbeidet av menneskehånd. Mesteparten stammer nok fra Sibiriakysten og har gjort den lange reise over Polhavet sammen med drivisen.

Vi gikk videre kl. 24. Vi måtte helt ut til midtfjords, da skjærene på sydsiden av Holmbukta stikker temmelig langt ut i fjorden, og fortsatte så utover mot fjordgapet.

Kl. 7³⁰ neste morgen lå vi inne i Drømbukta da jeg kom på dekk. Det var herlig vær med sol, men allikevel så stedet utrivelig ut. Mellom noen svarte og rødbrune fjell, som var gjennemsatt av forskjellige yngre eruptiver slikket noen skitne Bretunger frem, og vi så ikke plantevekst av nogen slags.

Oprindelig hadde vi tenkt å sette i land en hytte her, men Devold mente at terrenget var ubrukbart, både på grunn av dets utseende og fordi bukten ligger isolert på en ellers steil og ufremkommelig kyst.

Vi fortsatte derfor videre mot munningen av Davysundet, som den ytre del av Kong Oscars Fjord heter; her traff vi meget is. En bjørnebinne med unge og en gammel rusk av en bjørn, som vandret alene et stykke derfra fant nok naboskapet tvilsomt og stakk av utover drivisen. Her i fjordgapet skal der alltid være drivis og bjørn.

Strømmen setter nemlig ut fra kysten ved Shannonøya, så der som oftest er åpen landråk fra Vegasundet opover til Pendulumøya. Her-nede fører den atter drivisen mot land, så Flemming Inlet og Carlsberg-fjorden på sydsiden av Davysundet nesten alltid er fulle av is.

Landet på nordsiden av Davysundet er litet tiltalende. De sedimentære lagserier, som visstnok hovedsakelig tilhører karbonformasjonen er gjennemsatt av en rekke forskjellige eruptiver, som er brutt frem i tiden mellom karbon og perm, og fjellene styrter bratt ned mot sjøen. Kun den laveste del er dekket av storstenet ur.

Vi gikk i land ved Kapp Simpson, mens fartøiet lå og fylte vann ved en stor isflore. Her ved Kapp Simpson er der et litet lavland mellom fjellene og sjøen, og en elv, som kommer fra en trang dal vest for kappet, skjærer gjennom de marine terrasser og strandvollene som er avsatt her. På vestsiden av denne elv fant vi 4 ruiner etter eskimohus, samt graver og teltringer, og ved selve Kapp Simpson, som jeg var en tur ut til, så jeg 3 sådanne ruiner.

Her ute ved havet var der nesten bare eruptiver: syenitter, por-fyrer og diabaser.

Kun på sletten var der noen flekker med lav og mose, ellers var alt snaut og goldt, og hvad plantevekst angår den fattigste strek-ning vi ennå hadde sett.

Mens vi lå her fikk vi telegram om at Cambridgeekspedisjonenes skib »Heimland« stod på grunn i Antartichavna på sydsiden av fjorden. Vi blev anmodet om å komme til assistance, dersom fartøiet ikke kom av ved første høivann.

Vi forlot Kapp Simpson ved 18 tiden og ventet ute i fjorden til kl. 19³⁰, da et nytt telegram fra »Heimland« underrettet oss om at fartøiet var kommet av ved egen hjelp.

Vi hadde liten tid til vår rådighet, men vilde gjerne gjøre inn-samlinger av planter, dyr og bergarter nær under innlandsisen. Det blev derfor bestemt at vi straks skulde gå nordover Kong Oscars Fjord og til det indre av Frans Josefs Fjord.

Den neste morgen den 13. august kom jeg op på dekket kl. 5³⁰ for å ta en fotogrammetrisk sjøstasjon nordligst i Kong Oscars Fjord, samt se og fotografere de nye trakter vi skulde reise igjennem. Til min forbauselse så jeg at vi hadde kurs sydover, men fikk snart for-klaringen. Det viste sig at fangstbåten, som vi hadde på slep, hadde slitt sig uten at nogen hadde merket det, og vi var nu på retur for

å finne den igjen. Det blåste en nokså god bris ut Antarciticsundet og sydover Kong Oscars Fjord.

Vi opdaget snart båten, som gjorde bra fart nedover mot Ella-øen. Flyktningen blev innhentet og for sikkerhets skyld tatt op i daviten.

Antarciticsundet. Frans Josefs Fjord.

Fra Kong Oscars Fjord bar det inn gjennom Antarciticsundet til nye områder. Jeg kunde i kikkerten se hvor devonens basalkonglomerat skar op over havflaten i dalen syd for Angelinfjellet, men vi hadde dessverre ikke tid å stanse her. Med innløpet til Antarciticsundet forlot vi devonområdet og kom inn i eldre, sterk foldede lagserier av kvartsitt, pressede lerskifre og dolomitter etc. tilhørende algonkium, kambrium og ordovicium. Dette sund har derfor en helt annen karakter enn både Sofiasundet og Vegasundet. Fjordsidene er steile, så det nesten overalt er umulig å ferdes langs stranden til fots, og de er helt fri for plantevekst. Vi så ikke dyr av nogen slags, ikke engang en hare, som det ellers ikke hadde været sjelden å få øie på. På sydsiden av sundet, nær grensen mot grunnfjellet, kom der ned en bekkedal, ved hvis munning var avsatt noen marine terrasser, og her fins der vel noen vegetasjon.

Vi møtte allerede her flere isfjell, som var kommet fra breene i Frans Josef Fjord. Et av dem var så skittent og stygt at vi saknet farten, da vi trodde det var et skjær. Disse fjorder og sund må være svært dype, ellers kunde nok ikke de store isfjell, som ofte rager både 30 og 40 m over vannet, seile ut i flokk og følge sådan som de gjør.

Overalt hvor jeg hadde anledning til det tegnet jeg op profiler langs fjordene, men det var dessverre ikke mulig alltid å få prøver av bergartene. Her i Antarciticsundet var farvevekslingen mellem de forskjellige lag, som stryker med steilt fall tvers over sundet, særlig fremtredende.

Efter et par timers fart i det trange sund kom vi inn i den praktfulle Frans Josefs Fjord og holdt innover mot krysset av denne og Isfjorden. Fjordsidene overgår her i villhet og prakt alt vi hadde sett tidligere. Fra sjøen går de steile fjell av grunnfjellets glimmer-skifer, gneis og granitt nesten loddrett op i 1000 meter høie, flåglignende stup. På fjorden ligger mange store isfjell, som rager både 10 og 20 meter over »Veslekari«s mastetopp, enda denne er 30 m høi.

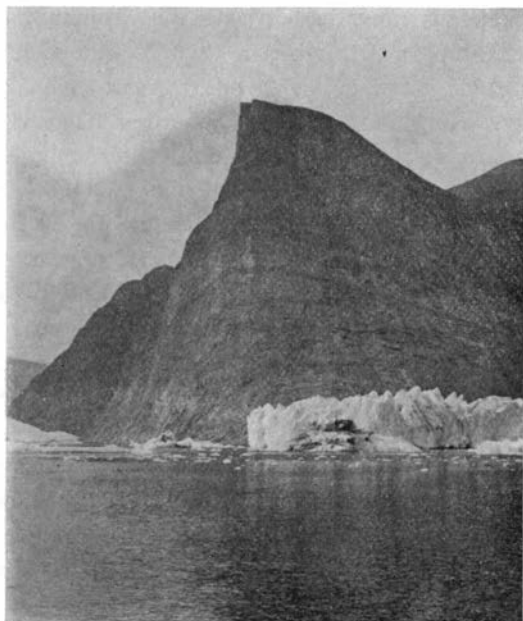

Fig. 7. Hjørnefjell mellem Frans Josefs Fjord og Isfjorden.

A. K. Orvin fot. 14/s 1929.

Det er ikke småkarer dette, og vi forsøkte å holde oss best mulig klar av dem. De kommer fra Jettebreen i Isfjorden og Nordenskiöldbreen innerst i Frans Josefs Fjord.

Alle mann var på dekk, og vi følte oss små da vi passerte Åttestupan, hvor den blanke fjellvegg går tusen meter rett op. Innenfor skimtet vi snedekte gubber på omkring 2000 meter, og i det fjerne raget Petermanns topp op over innlandsisen. Den blev for første gang besteget i sommer, da Wordie var der oppe, samtidig med vårt besøk i Kjerulffjorden. Den blev av ham målt til 2945 meter.

Vår hensikt var å foreta kjelesjau inne i Kjerulffjorden, men da vi dreiet om odden lå hele fjorden tettpakket av svære isfjell. Efter å ha været en liten sving over på vestsiden, hvor vi så Wordies telt, ankret vi op ved eskimotomtene på østsiden av innløpet til fjorden kl. 17. Det var den 13. august, akkurat på 30 årsdagen for Nathorsts opdagelse av denne fjord; han lå til ankers på samme sted.

Vi hadde ventet å finne en forholdsvis yppig plantevekst her inne i fjorden. Istedenfor hadde vi om formiddagen gått gjennom det

snaueste landskap vi ennå hadde sett på Grønland. Innover hele fjorden var der stupbratte fjellsider uten et strå eller antydning til grønt, et helt dødt terreng, hvor intet gressetende dyr vilde finne noget å leve av. Her inne ved Kjerulffjorden visste vi fra Nathorsts bok at der skulde vokse både gress og busker, men vi speidet forgeses efter noget grønt. Først da vi kom på land viste det sig at der var en ganske stor gressvekst langs bekkefar og de mest fuktige skråninger. Tørken hadde imidlertid bevirket at gresset var gult og på lengere avstand i farve falt sammen med marken. Gresset vokste i spredte tuer, og jeg målte lengder helt op til 1 meter. I disse gress-tuer var bare nogen strå grønne, de øvrige var fra ifjor, eller kanskje ennå eldre. Dvergbjerkken var på store strekninger sort og vissen, og jorden var avsvidd og bedekket av et hvitt karbonatbelegg. Det var et fullstendig steppelandskap.

Vi hadde hele tiden mens vi feredes på Østgrønland tørt vær med sol og stille, og var allerede vant til tørt gress fra de ytre fjord-distrikter, men her inne hadde der øiensynlig ikke været nedbør av nogen slags i løpet av sommeren.

Jeg så også nogen eksemplarer av den arktiske vidje (*Salix arctica*), som raget 60—70 cm op over marken. Oppe i de tørre fjell-skråninger skrapet jeg også sammen så mange tørre stammerester og røtter av denne tresort at jeg kunde lage op en passende kaffevarme.

Vi så ikke moskusokser eller spor av disse dyr her. Derimot må her ha været meget ren til for få år tilbake, da her lå en mengde renhorn, og ennå var her synlige dyrestier og gamle ekskrementer.

Renens skjebne på Østgrønland er meget sørgelig. Overalt, hvor vi var i sommer, fant vi gamle renhorn. Endel av disse var felt på vanlig vis, men en mengde satt ennå på kranieniene og lå sammen med benrester, således at der ikke var spor av tvil om at dyrene var blitt drept. Delvis så jeg sådanne kranier av ganske unge dyr.

Den tyske ekspedisjon så ren i store flokker i 1869—70 på Hudsonlandet og Ryder fant den tallrik i Scoresby Sund i 1891—92. Nathorst så flere ren i 1899, men siden har ingen sett nogen.

Polarulv blev ikke iaktatt på Grønlands østkyst sønnenfor Independencefjorden før i 1899, så man mener at den er innvandret i 1890-årene. Det kan ikke være nogen som helst tvil om at det er disse udyr som på nogen få år har gjort det av med den meget store renbestand, som har levet i disse trakter før. Det er en så total og

Fig. 8. *Salix arctica* og *Betula nana*, Kjerulffjorden.

A. K. Orvin fot. 13/s 1929.

grusom utryddelse som man vel knapt har sidestykke til, når man betenker den korte tid som den er utført på.

Vi streifet alle rundt omkring og samlet hver på vår kant. De geologiske forhold var svært ensformige. Jeg så kun glimmerskifer og gneis overalt, og botanikerne var også skuffet, da vi alle hadde ventet å finne en rik plantevekst her inne. I virkeligheten er det langt frodigere ute i kystbeltet, om enn kanskje de enkelte eksemplarer som fins her inne kan bli større.

Selv her fra munningen av Kjerulffjorden merker man ikke så meget til selve innlandsisen. Isfjell og kalvis er her nok av. De kommer fra Nordenskiöldbreen, som er så opsprukken nær fronten at en landstigning ved den er omtrent umulig. Wordie foretrakk derfor å gå op i en dal fra Kjerulffjorden like på vestsiden av det eiddommelige fjell Ridderborgen, som danner det vestlige hjørne mellom det innerste av Frans Josef Fjord og Kjerulffjorden.

De fleste isfjell seiler litt etter litt utover fjorden og når til slutt havet, hvor de rager op i drivismassene, men en mengde av isfjellene fra Nordenskiöldbreen var av vinden satt inn i Kjerulffjorden, hvor

hundreder av dem nu stod på grunn, eller var pakket sammen, så fjorden var ganske ufarbar. Disse isfjell kalvet stadig og slo derved ihjel, eller svimeslo, en mengde istsk, som lever nær brefrontene inne i fjordene her. De lå og fløt alle vegne, og må ha skaffet eskimoene en både god og lettvin sommermat.

Innlandsisen så jeg først etter å ha gått flere hundrede meter op i fjellet. Jeg så gress og busker ennu oppe i 500 m o. h., og traff også på noen ryper og harer. Jeg hadde med en av hundene, og denne satte som vanlig efter en hare, som den fikk øie på. Denne »harelos«, som for øvrig er ganske lydløs, da polarhundene i likhet med vargen, jager lydløst, endte som vanlig med at hunden kom utkjørt tilbake. Polarharen synes nemlig ikke å gå i ring som vår hare, men setter ut i rak linje, helst opover bakke, inntil forfølgeren blir borte.

Henimot midnatt gikk vi atter ut fjorden og tilbragte formiddagen den 14. august med innsamlinger ved Reinbukta ved den ytre del av Isfjorden. Der var så mange store isfjell i bukten at fartøiet ikke kunde ankre op, men holdt sig utpå, lengst mulig unda isen, mens vi var i land.

Et par store daler fører fra innlandet ned til bukten, og vegetasjonen er ganske bra. Det var heller ikke fullt så tørt her som inne i Kjerulf-fjorden. Nede ved sjøen ligger et par gamle hustomter, og overalt så vi spor og ulldotter av moskusokser. Vi så bare tre dyr, men der må være en ganske stor bestand inne i dalene, som så ut til å strekke sig temmelig langt innover.

Et stykke op i dalen traff student Vaage og jeg på en gammel enslig okse, som kom ruslende over det storstenede elveleie fra nord-siden av dalen. Vi lurte oss usett i retning av den for om mulig å få et fotografi på kort hold. Da vi kom ned til den hadde den lagt sig under en stor stenpall. Vi gikk så stille vi kunde utover denne og håpet å komme rett over den bare på et par meters hold. Den hørte oss imidlertid og spratt op. Kun et øieblikk fikserte den oss og satte så avgårde i full gallopp. Jeg fikk akkurat tid til å ta billede av den, da jeg på forhånd hadde apparatet ferdig.

Vi visste at den vilde stanse igjen og fulgte efter den over bakkekammen. Der stod den ferdig til forsvar, fnysende og ferdig til å gjøre utfall. Vi gikk sakte frem med gevær og fotografiapparater. På omkring 20 meters hold tok jeg et par bilder og stod så på vakt med karabinen, mens Vaage gikk frem og fotograferte den på kort

Fig. 9. Reinbukta sett mot Frans Josefs Fjord. »Veslekari« i forgrunnen.

A. K. Orvin fot. 14/s 1929.

hold. Derpå trakk vi oss tilbake; Vaage fikk geværet og jeg gikk den inn på fem meters hold med pistolen og fotografiapparatet samtidig rettet mot den. Den stod og fnyste og hvesset hornene, men gikk heldigvis ikke til angrep. Først da vi hadde trukket oss omkring 100 meter tilbake, hadde den fått tid til å tenke sig om, og satte avsted som om den hadde sett den onde selv. Den bråstanset flere gange, gjorde helt om og så om den blev forfulgt, og satte så avsted påny til den var i sikkerhet på den annen side av dalen. Den går vel fremdeles der borte under innlandsisen og funderer på hvad det var for nogen rare skapninger den så i sommer.

Vaage fotograferte også en ravn på omkring tre meters hold, straks efter at han var kommet i land. Han lå på marken og tok og planter, og raven, som nok trodde at han snart var ferdig, slo sig ned i nærheten og kom så nysgjerrig spaserende helt bort til ham.

Fjellene omkring Isfjorden og innløpet til Reinbukta styrter fra et omkring tusen meter høit platå så bratt ned i sjøen at intet kan feste sig på de flåglignende fjordsider.

Ute i bukten lå de største isfjell vi så på hele turen. Enkelte store stykker av breen som var kalvet ved oppdrift kunde rage henimot 50 meter over sjøen, og måtte sikkert stikke sine 300 meter under havflaten. Når disse isfjell kommer ut i sjøen går de med understrømmen ofte i motsatt retning av drivisen, som følger vindretningen. De kan da bevirke at drivisen pakkes tett sammen på lange distanser.

Kl. 14³⁰ forlot vi bukten og gikk nordover Frans Josefs Fjord. De sterkt stripedede og steiltstående lag av prekambriske bergarter setter sitt preg på fjorden utover til Nordfjorden, hvor vi atter møter devonens mindre motstandsdyktige bergarter, som gir landet en mindre vill karakter.

Samme ettermiddag kl. 19³⁰ ankret vi op i en liten bukt vestligst på Ymerøya. Her var så brådypt at da vi lot ankeret falle like op i land rutsjet det langt nedover den undersjøiske fjellside før det blev fast.

Fra bukten som ligger ganske lunt til mellom bratte fjellsider rett overfor Teufelsschloß, fører et lavt pass over til Dusénfjorden, som nesten skjærer gjennom hele øen og er minst dobbelt så lang som den er innlagt på Duséns kart.

Vi hadde stanset her for å gjøre innsamlinger av naturhistorisk materiale. Fjellgrunnen her består av algonkiske kvartsitter og omvandlede lerskifre, samt kalkstener i de høiere liggende partier, og er således helt forskjellig fra den fjellgrunn vi tidligere hadde gjort bekjentskap med. Da det viste sig at her var lett å komme over til Dusénfjorden, blev også en hytte bragt i land. Eskimoene hadde også funnet denne plass beleilig for beboelse, da her var både en gammel vinterhustomt og flere teltringer.

Straks vi kom i land fant vi tråkk efter moskusokser overalt, så flere ryper, samt mange harer, hvorav jeg skjød et par med min browningpistol, som var det eneste våben jeg hadde tatt med.

Knaben og jeg var kommet et par kilometer fra stranden, da vi fikk se en moskusflokk, som kom ruslende ganske sakte nedover mot sjøen. Den bestod av 4 voksne dyr og to kalver. Vi vilde ikke forstyrre dyrene, for å få dem ned mot fartøiet, hvor det var lettere å få kjøtt og kalver ombord, og gjorde derfor en sving utenom dem. I det samme kom begge hundene jagende. De var blitt sluppet i land og hadde nu fått teft av dyrene, så det var umulig å stanse dem. Flokken kom settende mot hundene og oss i gallopp, og vi fant det riktigst å fortrekke. Jeg forstod at de ikke vilde komme nærmere stranden og gikk derfor ombord efter folk til slaktning, samt geværer.

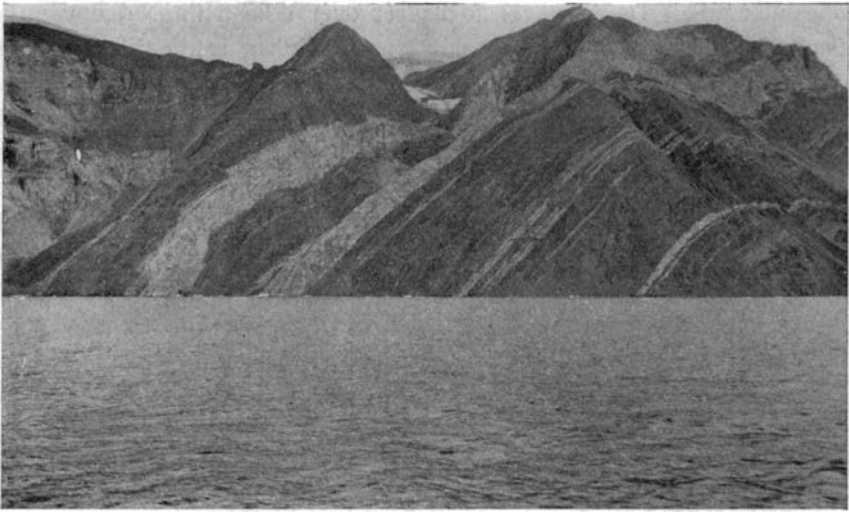

Fig. 10. Algonkiske lag, kysten av Ymerøya mot Frans Josefs Fjord, noget nord for Antarcitcsundet. A. K. Orvin fot. 14/s 1929.

Da vi kom derop var dyrene kommet op på den knaus, hvorfra vi først hadde sett dem. Hundene hadde vi møtt på veien opover; de hadde da forlatt dyrene, og vi hadde dem nu i bånd.

Straks dyrene så oss satte de fnysende på oss i full gallop. Vi fikk ikke tid til å slippe hundene engang, men måtte gi hurtig ild. De voksne dyr blev liggende bare nogen meter foran oss. Kalvene blev fanget. Den ene var så umedgjørlig at den brakk et ben og blev derfor øieblikkelig skutt. Denne moskusjakt viste oss at moskusflokkene ikke var helt ufarlige, og jeg tror vi alle blev mer forsiktige for eftertiden.

Noget lengere borte gikk en annen flokk på 11 dyr, hvorav to var kalver fra ivår. Disse dyr var blitt urolige, og vi var redde for at de skulde angripe, så vi skulde bli nødt til å skyte, men heldigvis holdt de sig hele tiden på avstand.

Disse dyr var øiensynlig særlig iltre fordi de var blitt angrepet av polarulv, som vi så her. Dessuten hadde våre hunder tirret dem.

Når moskusoksen angriper er det ikke av ondskap, men kun for å forsvare sig. Jeg hørte en av fangstfolkene fortelle at han to gange var blitt angrepet av store moskusflokker og allerede trodde sig fortapt, da dyrene bråstanset på en meters hold og blev stående ganske

ubeslutsomme. De blev vel forbauset over ikke å finne den vanlige fiende men et helt ukjent vesen. Han trakk sig sakte tilbake, mens dyrene blev stående.

Efterat dyrene var skutt blev den ene kalv bragt ombord av en av matrosene. Han var alene med dette arbeide om natten og blev plutselig omringet av 5 polarulver, som stod og gliste og viste tenner til ham. Han blev så forskrekket at han slapp kalven, men denne som nok kjente ulvene fra før, smøg sig tett inn til ham for å søke beskyttelse. Da han kastet sten efter dem drog de sig unda. Vi gikk straks vi hørte om dette i land med geværer, og fikk også se 4 av udyrene, men de var da meget sky, så vi ikke fikk skudd gå dem. Da vi opdaget dem stod de på en fjellknaus og iakttok folkene som slaktet moskusoksene, uten at disse hadde anelse derom.

Ulven er ikke lenger så særlig tallrik i disse trakter. Den er dog flere gange sett på Ymerøya og har fast tilholdssted ved Moskusoksefjorden.

Neste morgen var jeg en tur bortom slakteplassen, da jeg tenkte mig at ulvene vilde komme tilbake om natten, men de hadde ikke været der. Derimot kom der en rev luskende for å hente mat. Den blev øiensynlig forbauset over å se mig, stanset op og målte mig fra topp til tå. Jeg kunde neppe ha virket særlig imponerende på den, for den gikk ganske rolig bort og forsynte sig av innvollene, som om jeg ikke skulde eksistere. En stund efter kom den atter tilbake og hentet en ny forsyning. Den hadde øiensynlig hi i nærheten.

Det var et riktig koselig terreng nedover mot Dusénfjorden. De hårde kvartsitter dannet smårygger og knauser, hvorimellem der var jevne, grønne flekker. Det var kanskje det hyggeligste sted vi besøkte på Østgrønland i sommer. Den store, helt uberørte viltbestand gav også landet et særlig tiltrekkende preg.

Dessverre hadde vi ikke tid å være her lengere, og forlot stedet den 15. kl. 15.

Dusénfjorden. Moskusoksefjorden.

Efter telegrafisk avtale med Luncke og Solheim gikk vi direkte til Myggbukta for å hente dem sydover og innover fjorden. Vi kom til Myggbukta kl. 4 den 16. og tok straks de topografiske partier ombord. Kl. 8 gikk vi sydover til Ymerøya. Vi anløp først Kapp Humboldt fra kl. 13³⁰ til kl. 19. Her gikk Hallvard Devold i land, likeså Solheim med en assistent for å ta stasjoner på fjellene over

Fig. 11. Arktisk Næringsdrift A/S' hovedstasjon ved Kapp Humboldt.
A. K. Orvin fot. 17/8 1929.

Kapp Humboldt. Vi losset 15 sekker kull og endel trematerialet. Hovedstasjonsbygningen var nesten ferdigbygget.

Vi gikk så til Dusénfjorden, hvor vi om kvelden ankret op på nordsiden av fjorden, ca. 6 km vest for Kapp Graah — hvor der blev foretatt kjelesjau. Den 17. var Lunckes parti på toppen og tok stasjoner med stereoapparatet. En bistasjon blev satt i land. Solheims parti kom om natten fra Kapp Humboldt med motorbåt.

Landet ved Kapp Graah er ganske flatt og dekket av marint terrassemateriale. Hele halvøen består av devoniske sandstener, og i disse fant jeg et nivå med fiskeforsteninger. Det var her Nathorst fant de første fossiler i devonen på Østgrønland.

Ved en liten bukt mot Frans Josefs Fjord ligger tomtene etter tre eskimohytter, og et stykke derfra traff jeg på en helt moderne »teltring« omgitt av hermetikkbokser og cigarkasser. Stedet hadde nok nylig hatt besøk av Kochs ekspedisjon.

Søndag den 18. kl. 11³⁰ var dampen atter oppe og vi gikk direkte til Moskusoksefjorden og ankret om kvelden kl. 21³⁰ op innerst i fjorden på samme plass som Nathorst benyttet. Vi satte samme kveld

i land et hus. Neste morgen kl. 7 gikk vi nogen kilometer lengere ut fjorden, hvor vi blev liggende til kl. 14⁴⁵. Dessverre hindret tåke i toppene topografisk arbeide her inne, så vi måtte opgi de stasjoner som vi hadde tenkt å ta her. Kl. 15³⁰ stanset vi ved en odde lengere ut og satte iland den siste bistasjon, så først da var vi kvitt den siste rest av den medbragte last.

Det fangstterreng som er brukbart mellom Shannonøya og Davysundet var nu så å si beslaglagt. Det er nemlig kun det ytre, omkring 10 mil brede kystbelte, som kan benyttes. Kommer man vest for devonområdet, det vil si vest for en linje fra Nordfjorden over Ymerøya og ned Kong Oscars Fjord til Menanderøyane, er fjordsidene så steile at de er helt ufremkommelige. Der er således ikke anledning til å anlegge fangstruter, som er nødvendig for at fangsten skal lønne sig. Selvsagt fins der også steder inne i fjordene, hvor man kunde bygge hus og drive fangst, men man vilde bli helt isolert på et litet område, så det vilde neppe lønne sig. Landet er her også så snauskraft at der neppe fins nogen stor dyrebestand.

I kystområdet er der langt bløtere bergarter, når man undtar de yngre eruptiver, og her er det derfor slakke fjordsider og sletteland, hvor det er lett å ferdes.

Av kartet fremgår det hvorledes hyttene nu er fordelt. Syd for Tyrolerfjorden er der bare norske fangsthus, når man undtar to hytter som blev opsatt av Østgrønlandsk Kompagni i 1920. Den ene av disse, »Carlshavn« er nedbrennt. På Wollaston Forland, Pendulumøya og Sabineøya er der både norske og danske fangsthytter, og terrenget er derfor nokså opstykket. Hvis man her skal undgå rivninger mellom de forskjellige interessenter vilde det sannsynligvis være best om man kunde enes om å dele landet, således at nordmennene beholdt området syd for Kuhnøya og danskene nord for. Danskene har flere hus lenger nord, nemlig to på Shannonøya, et i Danmarkshavn og et på Hvalrossodden. Siste år blev der også satt op hus på Hochstetter Forland og muligens på Kuhnøya av den nye danske fangstekspedisjon på 10 mann som i høst blev sendt op med det norske fartøi »Birkild« av Østgrønlandsk Fangst Selskab Nanok A/S under ledelse av cand. jur. Jennow.

I tillegg I har jeg forsøkt å sette op en tabell over hyttene der borte. Av denne vil det fremgå når de er blitt bygget og senere benyttet. Navn eller nummer er avsatt på kartet, hvor det også er angitt hvem hyttene er opsatt av.

Da topografene måtte være uvirksomme blev vi kortere enn vi hadde tenkt ved Moskusoksefjorden, så våre samlinger herfra blev nokså ufullstendige.

Vi gikk så ut fjorden og stanset først ved Kapp Franklin kl. 3³⁰ morgen den 20. august. Solheim var her i land ved Nathorsts varde og tok tilbakesikt til de nye stasjoner, og jeg samlet bergartsprøver. Kl. 15³⁰ gikk vi videre og anløp Kapp Bennett kl. 8. Her gikk Solheim med to assistenter i land for å ta en stasjon og så gå til Myggbukta, hvor de skulde møte oss om kvelden.

Vi skjöt her en moskusokse og to kjør, samt fanget to moskuskalver. For bedømmelsen av moskusoksebestanden på Østgrønland kan kanskje nedenstående tabell over de dyr som blev sett på ekspedisjonen i sommer være av interesse.

Hvor mange moskusokser der blev skutt på Østgrønland bare i sommer er det vel ingen som vet, men jeg skulde anta at det dreier sig om ca. 175 dyr. Overvintringsekspedisjonene har antagelig skutt omkring 300 dyr fra 1922 til 1929. Man regner med at ved hver hovedfangststasjon skytes ca. 30 dyr pr. år. I vinter er der 5 norske stasjoner og 2 eller 3 danske. Der vil således antagelig bli skutt omkring 200 dyr eller kanskje mere. Skal kommende sommers ekspedisjoner beskatte bestanden sådan som i år, vil der bare i løpet av nuværende vinter og kommende sommer bli skutt omkring 400 dyr. Dette er altfor meget; og hvis denne beskatning vedvarer nogen år, vil det sikkert bli langt mellom hver moskusflokk man møter. Dyrene er så lett å se at man på kort tid kan ta alle som fins innen de enkelte områder. Det er derfor påkrevet, at der itide gjøres noget for å bevare bestanden.

Først kl. 15 hadde vi fått kalver og kjøtt ombord. Det var bestemmelsen at Lunckes parti skulde landsettes ved Kapp Hold with Hope for å ta et par stasjoner for kartleggingen der, mens vi gikk inn til Myggbukta og gjorde oss klar for avgang til Norge. Det var blitt for sent for ham å komme på fjellet denne dag. Vi forsøkte derfor å finne et sted hvor vi kunde samle endel gress og løv til moskuskalvene for overreisen, men resultatet blev dårlig, da der intet sted var så meget at vi kunde benytte vår medbragte ljà, ja der var knapt såpass at man kunde luke noget med hendene. Vi var litt engstelig for hvordan det skulde gå med matspørsmålet på overreisen. Vi hadde stadig plukket gress og løv til dyrene, samt gitt dem litt brød og skibskavring, som de var svært glad i. Vi hadde

Datum:	Lokalitet:	Antall dyr:	Anmerkning:
1. august	Nordsiden av Myggbukta.....	11	I en flokk.
2. »	Kapp Bennett.....	1	Gammel. Skutt.
3. »	Kapp Humboldt.....	9	7 voksne skutt. 2 hunkalver fanget, begge halvårsgamle. Av de voksne var 3 okser og 4 kjør.
4. »	Platået, Kapp Humboldt.....	4	Voksne.
6. »	Ved sjøen, Kapp Humboldt.....	1	Voksne.
6. »	Nordsiden av Sofiasundet.....	7	1 okse og 3 kjør skutt. 3 kalverfanget. Herav brakk en benet og måtte skytes.
6. »	Nordsiden av Sofiasundet.....	ca. 20	I 4 flokker. Herav nogen kalver.
14. »	Reinbukta, Frans Josefs Fjord.....	3	Enslige.
14. »	Vargbukta, Ymerøya.....	6	4 skutt, 2 kalver fanget; herav en brukket benet og skutt.
14. »	Vargbukta, Ymerøya.....	11	Herav 2 eller 3 kalver.
17. »	Nordsiden av Dusénfjorden.....	16	2 flokker og en enslig.
17. »	Ved Frans Josefs Fjord innenfor Kapp Graah.....	1	En gammel okse.
19. »	Nordsiden av Moskusoksefjorden....	6	5 voksne og en kalv.
19. »	Sydside av Moskusoksefjorden....	3	Voksne i en flokk.
19. »	Nordsiden av Moskusoksefjorden....	1	Gammel okse.
20. »	Kapp Bennett.....	5	Skutt 1 okse, 2 kjør, og fanget 2 kalver. Herav skutt 3 okser og 1 ko. Fanget 1 kalv.
21. »	Myggbukta.....	5	
Tilsammen		110	

Luncke og Solheim så tilsammen på forskjellige dele av Hudsonlandet mellem 150 og 200 dyr.

med oss to høiballer fra Ålesund, men kalvene vraket dette høi når de kunde få friskt gress, og vi var ikke helt sikre på om de kunde fores med høi alene, så meget mere som ballene utenpå bestod av grov timotei. Senere plukket vi endel gress inne i Myggbukta, men dette varte kun endel av reisen, og dyrene levet senere kun på høi og kavring. Til alt held viste det sig at høiballene kun bestod av timotei utenpå, mens der inne i dem var fint fjellhøi, og dette falt langt bedre i dyrenes smak.

Om kvelden blev Luncke, S. Solheim og Knaben satt i land ved Kapp Hold with Hope. Meningen var at de skulde avhentes neste dags aften.

Vi gikk så inn til Myggbukta, hvor vi ankret op kl. 22³⁰. Solheims parti kom ombord om kvelden, og »Hird«-ekspedisjonens folk begynte straks å ta sine saker ombord. De måtte lage bur til bjørnene og moskuskalvene, og dette tok nogen tid. Ved middagstid den 21. august hadde »Hird«-ekspedisjonen sine saker ombord. Vi hadde i mellemtiden skutt nogen moskusokser, 3 okser og 1 ko, og tatt en kalv og skulde også ha i land endel varer i Myggbukta. Det meste av eftermiddagen gikk hertil.

Først den 22. kl. 1³⁰ om natten kunde vi forlate Myggbukta for å hente Lunckes parti på Kapp Hold with Hope.

Vi kom ut foran teltet kl. 4 om morgenen, men der var da blåst op en kraftig kuling så sjøen gikk hvit og det var umulig å ro i land. Vi ankret op foran teltet. Drivisen var kommet innover, så vi ut på dagen måtte rømme plassen og ankre op et stykke vestenfor. Det var blitt den rene snestorm så vi kunde knapt stå på dekket. Vi drev for ankrene og måtte holde op mot vinden, med maskinen i gang. Den 23. om morgenen blåste det fremdeles så vannet blev pisket bortover sjøen. Det løiet dog av noget utover morgenen, og kl. 8, da vi så Luncke, Knaben og Solheim komme gående langs stranden uten nogen oppakning, fikk vi fangstbåten ut og fire mann klarte så vidt å ro i land. Landmålerne hadde ligget i soveposene under restene av teltet, som i den sterke storm var blåst i filler allerede ved middagstid dagen i forveien. Mat hadde de ikke hatt det siste døgn. Først mellem kl. 19 og 20 om kvelden kunde vi komme i land og ta ombord instrumentene og bagasjen.

Disse stormer som kastes over en på et øieblikk, er ikke usedvanlige på Østgrønland, og man bør aldri forlate et fartøi, selv for meget kort tid, uten å være utrustet med telt, soveposer og proviant, med mindre fartøiet ligger så nær at man ved uværets begynnelse straks kan gå ombord.

Avreisen fra Grønland. Jan Mayen. Hjemkomsten.

Kl. 22 lettet vi anker for å gå ut fra Grønland, men isen hadde overalt satt tett inn mot land så vi kom ingen vei. Vår oprindelige mening var å gå nordover til Jacksonøya og Kapp James for å få forbindelse derfra med det sønnenfor liggende triangelnett, men dette var utelukket på grunn av isen. Heller ikke kunde vi komme sydover til Frans Josefs Fjord og forene oss med Wordie's ekspedisjon,

som hadde uttrykt ønske herom. Hans fartøi »Heimland« kunde heller ikke komme nordover.

Isen hadde satt så tett sammen at vi fikk en temmelig hård kamp med den for å komme ut igjen. Først holdt den på å kjøre oss på land, men heldigvis blev den svære is stående på grunn, mens vi ennå innenfor den hadde et par fot vann under kjølen. Vi benyttet imidlertid første anledning til å komme oss ut i isen. Her blev vi liggende mellom kilometer store flak, som pakket tett sammen, og der dannet sig et par tommer nyis i de små våker som ennå fantes. Det var klart, med måneskin og blick stille og flere kuldegrader, så vi begynte så smått og snakke om hvordan vi skulde tilbringe julen.

Efter å ha været innestengt i 3—4 døgn begynte vi ved 3 tiden natt til den 27. å arbeide oss utover. Vi kjørte på så vi holdt på å bli hivd ut av køiene, og propellen hadde en fart, som vi ennå ikke hadde hørt maken til tidligere på turen. Resultatet var også at da vi stod op om morgenen den 27., var vi allerede flere mil sydøst av Kapp Hold with Hope. Her var isen slakkere, så ved middagstid var vi allerede ca. 15 kvartmil av land. Der var en tomme tykk ny is mellom flakene, men »Veslekari« klarte den svært fint. Det var også forbausende å se hvor fint ishuden stod mot denne skarpe stålis. Istedetfor å bli skåret op, blev den hårde greenhart kun polert.

Det gikk bra utover til kl. 20. Da traff vi atter så tett is at vi blev liggende fast. Vår posisjon var da ca. $73^{\circ} 10'$ n. br. og 19° v. l. Straks efter begynte isen å skru sammen. Den fikk tak på roret som blev vridt omtrent 45° til bakbord, og rorkjettingen blev strammet så sterkt, at begge rorblokkene blev revet op av dekket.

Vi kunde se »Heimland« langt syd for oss. Den var også kommet ut fra land og arbeidet sig nu jevnt utover.

Roret blev reparert i løpet av natten.

Vi blev liggende fast her til den 30. ved 12 tiden. Vi var utsatt for litt skruing også den 29., men ikke så meget at vi fikk nogen skade. Mens vi lå her hadde vi delvis tåke, samt fikk besøk av en bjørn, som jeg skremte bort med et par for mig helt uforståelige bomskudd. Hvis bare alt er stille ombord kan isbjørnene ofte komme helt nær skuten.

Å komme rett frem hvor vi lå var ugjørlig. Vi arbeidet oss derfor tilbake endel og kom sønnenom det store flak vi hadde ligget fast ved. Like efter kom vi ut i en råk, som vi fulgte nokså langt utover. Ved 17-tiden fylte vi vann fra et flak og var da antagelig 35 kvartmil

av land. Jeg skjød her et par klappmyss og såret en bjørn som kom mot fartøiet. Den fikk nok bare et streifskudd i skulderen og forsvant fort i tåken. Kl. 20³⁰ fortsatte vi. Det gikk smått i nokså tett is. Vi hadde tåke og det rimet i taugverket.

Den 31. lå vi fast fra kl. 7 til kl. 13. Isen var her mere optæret og flakene mindre, så vi forstod at det ikke kunde være så langt til iskanten. Da vi atter kunde fortsette, kom vi snart over i åpne råker og kl. 17 passerte vi iskanten på omkring 72° 50' n. br. 17° 40' v. l.

Takket være det gode fartøi og mannskapets dyktighet hadde vi på kort tid passert det svære isbelte både inn og ut. Men så var hverken kapteinen eller førstestyrmannen nybegynnere i faget. De hadde gått i isen før og visste hvad skuten tålte.

Isforholdene ved Grønlands østkyst var særlig dårlige sommeren 1929, og det må ansees som et held at alle fartøier kom ut og inn uten å lide havari. Det har vel neppe været så meget is siden 1923, da »Anni I« og »Teddy« forliste. Dette år kom som nevnt heller ikke »Conrad Holmboe« inn. I 1924 var flere fartøier der, således 8 norske og 2 danske. I årene 1925—28 var der ingen vanskelighet med å komme igjennem isbeltet.

De fartøier, som besøkte Østgrønland 1929 er allerede omtalt på forskjellige steder foran. Foruten de norske fartøier »Veslekari«, »Sælbarden« og »Kap Flora« hadde Cambridgeekspedisjonen fartøiet »Heimland« av Tromsø, og det danske fangstselskap Østgrønlandsk Fangst Selskab Nanok A/S's folk blev satt over med »Birkild« av Ålesund. Dette fartøi lå fast i isen og drev nedover til Liverpoolkysten, hvor det kom sig løs og ut. Foruten de danske fartøier »Godthaab« og »Gustav Holm« og det islandske fartøi »Gotta« var også Charcot med »Pourquoi-Pas?« inn mot Scoresby Sund.

I siste del av juli og første del av august var isforholdene best utenfor Scoresby Sund, hvor »Kap Flora« og »Sælbarden« gikk både inn og ut uten større vanskelighet. Lengere nord, hvor de tre ekspedisjonsfartøier gikk gjennom isen, var den meget tettere, så det var så vidt den kunde forseres.

»Veslekari«s rute fremgår av kartet. Herav vil man se at isbeltet var meget bredere der hvor vi gikk inn enn der hvor vi forlot Grønland.

Farvannet på Østgrønland er gjennomgående rent. Når man først er kommet gjennom isbeltet, kan man gå nogenlunde trygt overalt.

I almindelighet er der en landråk fra Shannonøya sydover til henimot Davysundet. Det hender dog ikke sjelden at isen setter mot land, når der hersker østlige vinde. Det kan da være vanskelig å komme frem langs landet mellom fjordene, men inne i disse er der dessto finere å ferdes i den tid fjordisen er vekk. Den går ikke op før omkring 20. juli, eller noget senere og legger sig påny i september. Fartøier, som besøker Østgrønland bare for sommeren, bør dog være ute i slutten av august, eller de første dage av september. Drivisen fryser nemlig ofte sammen og sperrer veien ut, før fjordisen legger sig; dessuten er det ikke hyggelig å bli liggende i Grønlandsisen efterat mørket er inntrådt.

Fjordene er ennu ikke oploddet. De er imidlertid sikkert gjennomgående dype og rene overalt, undtagen der hvor de store basaltganger skjærer over dem. Dette er således tilfellet i Vegasundet, ved Scott Keltieøyane. I Kong Oscars Fjord må man holde sig midtfjords på strekningen fra Holmbukta til Mästerbukta. Vil man gå nær land bør man lodde og vise forsiktighet, da flere holmer og skjær stikker op på begge sider. I Sofiasundet er der sikker passasje mellom Kapp Humboldt og Robertsonøya. Sundet på sydsiden av denne er ukjent. Inn til Dusénfjorden kan man gå mellom Kapp Graah og den nærmeste ø. De øvrige sund mellom øene er ikke undersøkt, men kan antagelig passerer. I de indre fjordpartier er der overalt hvor vi var svært brådypt, så der kan være vanskelig å finne ankerbunn.

Vi fikk fint vær og svak dønning over til Jan Mayen, men fartøiet gjorde kun vel 6 mil, da den ene propellvinge var blitt vridd i isen. Været var disig da vi kom ut av isen, så vi kunde ikke ta nogen observasjon.

Vi nådde Jan Mayen den 2. september tre kvarter over midnatt efter norsk tid. Det var mørkt da vi kom inn til nordvestsiden av øen, men vi blev snart opmerksom på lyset fra hyttevinduet. Til høire for dette så vi lyset fra »Heimland«, som var kommet inn ca. 12 timer før oss, og til venstre så vi et annet lys, som viste sig å stamme fra motorkutter »Grande« av Ålesund. Den var leiet av Birger Jacobsen, som hadde været deroppe en ukes tid.

Været var fint og sjøen rolig, og ing. Kjøllesdal, som hadde sine saker ferdigpakket ved stranden, begynte straks å ta alt ombord. Kl. 4³⁰ om morgenen kom »Heimland« og ankret op på siden av oss, og fem engelske studenter avla like efter en visitt ombord hos oss.

Et par timer efter var vi på gjensisitt ombord i »Heimland« og hilste på Mr. Wordie. Da vi forlot fartøiet, lettet det anker for å gå til Aberdeen, og kl. 9 morgen hadde vi alt ombord, samt hadde fylt over kull i baksene. Vi hadde om morgenen også besøk av de nye folk på radiostasjonen, nemlig brødrene Øyen fra Tromsø, og kokken, Andersen, som jeg tidligere hadde truffet på Spitsbergen, hvor han var ansatt hos bergmesteren.

Havnevesenets folk hadde fisket meget torsk på ca. 25 favnes dyp, men hadde ikke fått fisk i lagunen.

Det viste sig at vi hadde gjort rett i å ta godset ombord om natten, for da vi kl. 9 forlot øen blåste der op en sterk østenkuling, så rokket stod hvitt. Vi hadde tenkt å ta fotogrammetriske sjøstasjoner rundt den østlige del av øen, men måtte opgi dette på grunn av tåkedrev.

Vi fikk en temmelig kraftig sjøgang på hjemturen og måtte sette op ekstra presenninger og beskyttelse for moskuskalvene, som ikke synes å tåle for megen vete. De klarte sig forbausende godt, og var nok langt mindre sjøsyk enn mange av oss, som ikke var ute for første gang. En rev døde under overreisen.

Vi kom til Ålesund den 6. september kl. 6⁴⁵ om morgenen. Godset blev utlosset forskjellige steder, og neste dag var vi en tur med fartøiet til Brandal, hvor moskuskalvene blev satt i land hos Petter S. Brandal, som skulde ta rede på dem til de kunde sendes nordover. Fartøiet blev levert til rederiet samme dags aften.

Oversikt over resultatene.

Ekspedisjonen blev i hovedsaken gjennomført efter planen og uten uhell.

Ti mann tilhørende Arktisk Næringsdrift A/S var med utrustning for tre år satt i land på Wollaston Forland og på 15 steder mellem Hudsonlandet og Davysundet. Havnevesenets ekspedisjon var fraktet frem og tilbake til Jan Mayen, og »Hird«-ekspedisjonens fem mann var hentet fra Grønland.

Svalbardkontorets topografer, B. Luncke og W. Solheim kartla en kyststrekning på omkring 200 km fra Sabineøya til Geographical Society-øya, samt størsteparten av Hudsonlandet. De målte op en nøiaktig basis ved Myggbukta, tok 37 stasjoner med 277 fotogrammer,

10 trig. stasjoner uten fotoogrammer, samt 24 fotogrammetriske sjøstasjoner med 63 bilder. Videre blev der bygget 30 varder og foretatt en observasjonsrekke av tidevannet over 24 timer.

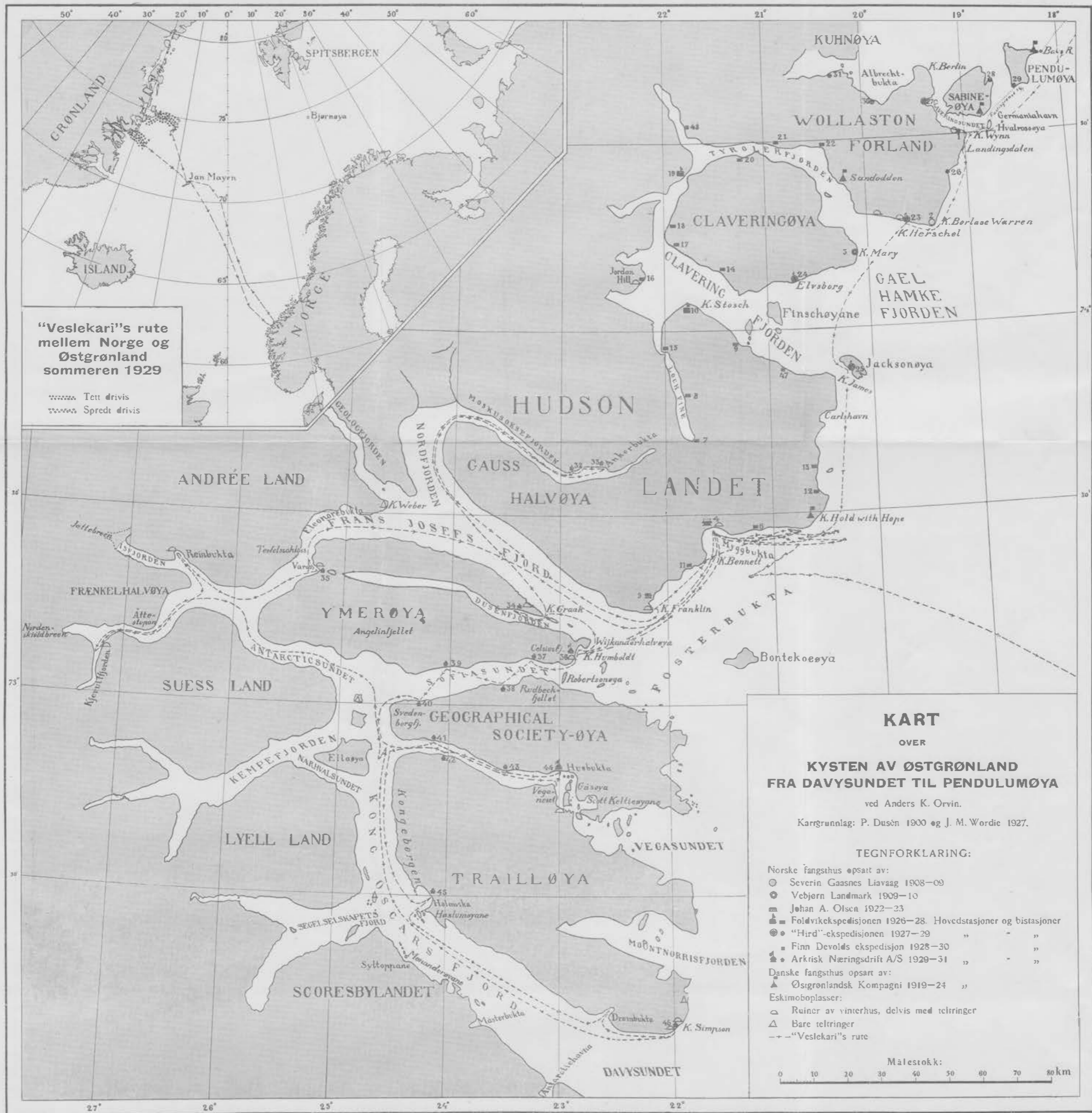
Dosent B. Lynge og stud. real. J. Vaage samlet et rikholdig materiale av karplanter og lavarter, og cand. mag. N. Knaben tilveiebragte ved skrapninger og innsamling på land et betydelig zoologisk materiale.

Selv fulgte jeg fartøiet hele tiden og samlet inn bergartsprøver og fossiler, samt nogen jordprøver og noget antropologisk materiale. Der blev tatt profiler og utført annet geologisk arbeide hvor det var anledning hertil. Videre tok jeg 24 fotogrammetriske sjøstasjoner med 110 bilder, samt en mengde andre fotografier.

Det videnskapelige materiale vil bli bearbeidet og trykt i spesielle avhandlinger.

Der blev videre innfanget 8 moskuskalver, som blev overført til Spitsbergen.

Det var særlig heldig for oss at vi hadde et fartøi med kraftig maskin, da vi ellers ikke vilde være kommet gjennom isbeltet på den korte tid, og som en følge herav neppe vilde ha klart å gjennomføre programmet på en tilfredsstillende måte.

Tillegg I.

Oversikt over de norske fangsthus på Østgrønland.

Forkortelser: F-eksp. = Foldvikekspedisjonen, H-eksp. = »Hird«-ekspedisjonen, F. D-eksp. = Finn Devolds ekspedisjon, A. N. = Arktisk Næringsdrift A/S, Ø. K. = Østgrønlandsk Kompagni, H = Hovedstasjon, B = Bistasjon.

Nr.	Beliggenhet	H B	Bygget		Når benyttet og av hvem
			År	Av hvem	
1	»Kopperneshuset«, Kapp Wynn	B	1908	Severin Gaasnes Liavaag	Liavaag 1908—09, Landmark 1909—10, H-eksp. 1928—29, A. N. 1929—30. Huset nybygget av H-eksp. 1928
2	»Borganes«, Kapp Borlase Warren.	B	1908	»	Liavaag 1908—09, Landmark 1909—10, Ø. K. 1919—24, H-eksp. 1927—29, A. N. 1929—30
3	Kapp Mary, Claveringøya	H	1909	Vebjørn Landmark	Landmark 1909—10, Ø. K. 1919—24, H-eksp. 1927—29, F. D-eksp. 1929—30. I 1921 bygget Ø. K. en hytte vegg i vegg med den norske, men denne blev revet ned for å transporteres til Scoresby Sund i 1923. På grunn av plassmangel ombord blev materialene liggende i fjæren ved Kapp Mary
4	Myggbukta telegrafstasjon	H	1922	Johan A. Olsen	Olsen 1922—23, F-eksp. 1926—28, F. D-eksp. 1928—30.
5	Kapp Franklin	H	1922	»	» Flyttet og forbedret av Foldvik 1927.
6	»Geischa«, 15 km øst for Myggbukta	B	1926	Foldvik-ekspedisjonen	F-eksp. 1926—28, F. D-eksp. 1928—30.
7	»Øiens hus«, bunnen av Loch Fine	B	1926	»	»
8	»Mellemhuset«, Loch Fine, 25 km syd for Kapp Stosch	B	1926	»	»
9	20 km øst for Kapp Stosch	B	1926	»	»
10	»Kapp Krogness«, Kapp Stosch, 3 hus	H	1926	»	»
11	»Giasecké«, sydsiden av Kapp Bennett	B	1927	»	F-eksp. 1927—28, F. D-eksp. 1928—30
12	»Skandalen«, 12 km nord for Kapp Hold with Hope	B	1927	»	»
13	»Gamvik«, 20 km nord for Kapp Hold with Hope	B	1927	»	»
14	Claveringøya, 20 km vest for Finschøyane	B	1927	»	»

Nr.	Beliggenhet	H B	Bygget		Når benyttet og av hvem
			År	Av hvem	
15	»Villa«, Loch Fine, 10 km syd for Kapp Stosch	B	1927	Foldvik-ekspedisjonen	F-eksp. 1927—28, F. D-eksp. 1928—30
16	Jordan Hill	B	1927	»	»
17	Vestligst på Clavingøya	B	1927	»	»
18	»	B	1927	»	»
19	»Tyrolerheimen«, 6 km syd for Kapp Ehrenberg	H	1927	»	»
20	»Bakkehaug«, nordvestsiden av Clavingøya	B	1927	»	»
21	Nordsiden av Tyrolerfjorden	B	1927	»	»
22	Nordsiden av Tyrolerfjorden	B	1927	»	»
23	Kapp Herschel	H	1927	»Hird«-eksp.	H-eksp. 1927—29, A. N. 1929—30
24	»Elvsborg«, Clavingøya	H	1927	»	H-eksp. 1927—29, F. D-eksp. 1929—30
25	Jacksonøya	H	1928	»	H-eksp. 1928—29, F. D-eksp. 1929—30.
26	Flache Bay	B	1928	»	H-eksp. 1928—29, A. N. eksp. 1929—30
27	Claveringsundet, 12 km syd for Kapp Berlin	H	1928	»	»
28	»Ingridhavn«, nordligst på Sabineøya	B	1928	»	H-eksp. 1928—29, Østgrønlandsk Fangst Selskab Nanok 1929—30
29	Sydligst på Pendulumøya	B	1928	»	»
30	15 km sydvest for Kapp Berlin	B	1928	»	H-eksp. 1928—29, A. N. 1929—30
31	Wollaston Forland, syd for sundet ved Kuhnøya	B	1928	»	»
32	Nordsiden av Moskusoksefjordens indre del	B	1929	Arktisk Næringsdrift A/S	F. D-eksp. 1929—30
33	Nordsiden av Moskusoksefjordens indre del	B	1929	»	»
34	Nordsiden av Dusénfjorden, ca. 8 km fra Kapp Graah	B	1929	»	A. N. 1929—30
35	Vargbukta, vestligst på Ymerøya	B	1929	»	»
36	Kapp Humboldt, Ymerøya	H	1929	»	»
37	Nordsiden av Sofiasundet, ca. 14 km fra Kapp Humboldt	B	1929	»	»
38	Sydsiden av Sofiasundet ca. 20 km fra Robertsonøya	B	1929	»	»
39	Nordsiden av Sofiasundet, ca. 15 km øst for Kong Oscars Fjord	B	1929	»	»

Nr.	Beliggenhet	H B	Bygget		Når benyttet og av hvem
			År	Av hvem	
40	Sydsiden av Sofiasundet, ca. 10 km fra Kong Oscars Fjord	B	1929	Arktisk Næringsdrift A/S	A. N. 1929—30
41	Nordsiden av Vegasundet, 12 km fra Kong Oscars Fjord	B	1929	»	»
42	Sydsiden av Vegasundet, ca. 16 km fra Kong Oscars Fjord	B	1929	»	»
43	Nordsiden av Vegasundet, ca. 18 km vest for Scott Keltieøyane	B	1929	»	»
44	Nordsiden av Vegasundet ved Scott Keltieøyane	H	1929	»	»
45	Holmvika	B	1929	»	»
46	Kapp Simpson	B	1929	»	»
47	Sydsiden av Claveringfjorden	B	1928	Finn Devolds-eksp.	F. D-eksp. 1928—30
48	Nordsiden av Tyrolerfjorden	B	1928	»	»

Foruten de ovenfor nevnte hus har Arktisk Næringsdrift A/S satt op flere stasjoner på Trailløya, Geographical Society-øya og ved Dusénfjorden, hvis nærmere beliggenhet ennå ikke er kjent, da husene er blitt satt op siden høsten 1929. Antagelig er også en del av de hus, som blev satt iland syd for Kapp Wynn, blitt opsatt.

Oversikt over danske hus på Østgrønland nord for Scoresby Sund.

Navn, beliggenhet	Bygget		Når benyttet og av hvem
	År	av	
K. Hold with Hope	1920	Østgrønlandsk Kompagni A/S	Østgrønlandsk Kompagni 1920—21, Foldvikekspedisjonen 1926—28, Finn Devolds eksp. 1928—30
» Carlshavn«, Hud- sonlandet	1920	»	» 1928—29 nedbrennt
» Valdemarshaab«, Sandodden på Wollaston For- land	1922	»	Østgrønlandsk Kompagni 1922—24, Foldvikekspedisjonen 1926—28, »Hird«- ekspedisjonen 1927—29, Østgrønlandsk Fangst Selskab Nanok 1929—30. Huset blev flyttet fra K. Borlase Warren, hvor det oprindeligg stod
Germaniahavn, Sa- bineøya	1919	»	Østgrønlandsk Kompagni 1919—24, »Hird«-ekspedisjonen 1927—29, Øst- grønlandsk Fangst Selskab Nanok 1929 —30. Den tyske nordpolseksp. 1869 —70 overvintret her. Likeså Landmark 1909—10. Et av de nye hus blev revet av danskene i 1923 for å fraktes til Scoresby Sund, men blev lagt i fjæren ved Kapp Mary på grunn av plass- mangel ombord
Bass Rock	1901	Baldwin-Ziegler ekspedisjonen	Østgrønlandsk Kompagni 1919—24, »Hird«-eksp. 1928—29?, Østgrønlandsk Fangst Selskab Nanok 1929—30
Kapp Phillipp Broke, Shannon- øya	1901	»	Østgrønlandsk Kompagni 1919—24, Ø. F. S. Nanok 1929—30. Om her er bygget noget nytt hus siden 1901 vites ikke.
Kapp David Gray, Shannonøya	1920?	Østgrønlandsk Kompagni	
Hochstetter For- land	1929	Ø. F. S. Nanok	Ø. F. S. Nanok 1929—30
Danmarkshavn	1919	Østgrønlandsk Kompagni	Ryder og Danmarkekspedisjonen, Østgrønlandsk Kompagni 1919—24? Ø. F. S. Nanok 1929—30?
Hvalrossodden	1919	»	Østgrønlandsk Kompagni 1919—24? Ø. F. S. Nanok 1929—30?
Scoresby Sund, eskimokoloni	1924	Danske Stat	

Tillegg II.

Bidrag til de av Norges Svalbard- og Ishavs-undersøkelser utsendte arktiske ekspedisjoner 1929 samt til overførsel av moskusokser til Svalbard.

Pengebidrag:

Statsbidrag	kr. 65,000.00
Øvrige bidragsydere:	Beløp kr.
Grosserer Carl A. Høyer, Oslo	500.00
Advokat Gustav Smedal, Stavanger	500.00
Anonym	5000.00
Anonym	3000.00
Grosserer J. L. Nerlien, Oslo	2000.00
Minister Wedel Jarlsberg	5000.00
Sir Karl F. Knudsen, London	1000.00
Grosserer Fredrik Peterson, Paris.....	1000.00
A/S Norsk Varekrigsforsikrings Fond	10000.00
Skipsreder Haldor Virik, Sandefjord	200.00
Fru Ingrid Smedal, Stavanger.....	100.00
Disponent Aksel Bye, Oslo	200.00
Konsul E. Berentsen, Stavanger	100.00
Konsul Sigvald Bergesen, Stavanger.....	100.00
Firmaet Holgersen & Heggen, Stavanger.....	100.00
Konsul G. Arentz, Stavanger	100.00
Dr. A. M. Smedsrud, Stavanger	50.00
Skipsreder Kornelius Olsen, Stavanger	100.00
Dr. Harald Natvig, Oslo	200.00
Tannlege Oluf Wesmann-Kjær, Oslo	300.00
Direktør Alb. Kvaal, Oslo.....	100.00
Tannlege Bredo Diesen, Oslo	50.00
Norsk Jæger- og Fiskerforening, Oslo	100.00
Vest-Finnmark Jæger- og Fiskerforening.....	25.00
Generalkonsul P. M. Røwde, Oslo.....	250.00
Trondhjems Jæger- og Fiskerforening, Nidaros	50.00
Diverse bidragsydere.....	157.43
	<u>kr. 30 282.43</u>
	Tilsammen kr. 95,282.43

Av bidragene fra private og A/S Norsk Varekrigsforsikrings Fond er kr. 19 422.77 benyttet til Østgrønlandsekspedisjonen og resten, kr. 10 859.66 til overføring av moskusokser til Svalbard.

Bidrag i form av varer:

Bidragsydere:	Varens art:
A/S De Norske Melkefabriker, Oslo	Melk
A/S Norsk Brændselolje	Brenselolje
A/S Vestlandske Petroleums Compagnie.....	Brenselolje
Norsk-Engelsk Mineralolie Aktieselskab.....	Brenselolje
Fællesslagteriet, Oslo, ved Fritz Lütcherath	Diverse kjøttvarer
A/S Freia Chokolade Fabrik.....	Sjokolade og kakao
Grosserer Carl A. Høyer	Stomatol, munnvann
O. Mustad & Søn, Oslo	Margarin etc.
S. Standard, Ltd., Stavanger	Hermetikk
Stavanger Preserving Co.....	Hermetikk

Stavanger Sardine Co. A/S.....	Hermetikk
Chr. Bjelland & Co., Stavanger.....	Hermetikk
A/S Agra Margarinfabrik.....	50 0/0 reduksjon på margarin
A/S Aug. Pellerin Fils & Co.....	50 0/0 reduksjon på margarin
Elektricitets-A/S Watt, Oslo.....	Grammofonplater
Christiania Glasmagasinet, Oslo.....	En reisegrammofon
Sell & Gurholt A/S, Oslo.....	Gummistøvler
Brunswick Grammofon A/S, Oslo.....	Grammofonplater
Aktieselskapet Gyldendal Norsk Forlag.....	Bøker
Oslo Kreds av Norsk Bryggeriforening.....	Øl
Stavanger Canning Co. A/S.....	Hermetikk
Det Nordenfjeldske Dampskibsselskab.....	Fri reise
Det Bergenske Dampskibsselskab.....	Fri reise
Vesteraalens Dampskibsselskab.....	Fri reise

